Утвержден
постановлением Центральной избирательной комиссии
№ 1686 от 29 января 2013 г.

СОДЕРЖАНИЕ

I. ВВЕДЕНИЕ

II. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЙ БАЗЫ И ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕДУР 5

III. ПОДГОТОВКА И ПРОВЕДЕНИЕ НОВЫХ МЕСТНЫХ ВЫБОРОВ..... 8

IV. ИНИЦИАТИВЫ ПРОВЕДЕНИЯ РЕСПУБЛИКАНСКИХ РЕФЕРЕНДУМОВ. ПОДГОТОВКИ ПРОВЕДЕНИЕ РЕФЕРЕНДУМОВ...…….....12

V. АДМИНИСТРИРОВАНИЕ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ СПИСКОВ 14

VI. ФИНАНСОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ 23

VII. ПЕРСОНАЛ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ 26

VIII. РАСПРЕДЕЛЕНИЕ МАНДАТОВ СОВЕТНИКОВ В РАЙОННЫХ, ГОРОДСКИХ (МУНИЦИПАЛЬНЫХ) И СЕЛЬСКИХ (КОММУНАЛЬНЫХ) СОВЕТАХ..... 28

IX. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЗРАЧНОСТИ В РАБОТЕ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С СМИ 31

X. ОБУЧАЮЩАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ. 34

XI. ГРАЖДАНСКАЯ ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ 39

XII. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПО ИНФОРМИРОВАНИЮ И ДОКУМЕНТАЦИИ..... 41

XIII. УЧЕТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ..... 43

XIV. МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ 46

XV. ПРИЛОЖЕНИЕ

I. ВВЕДЕНИЕ

Центральная избирательная комиссия отметила 21 ноября 2012 года 15-летие своей деятельности в качестве постоянного органа. За эти годы Комиссия проделала путь от учреждения со скромным количеством персонала и функциями только по организации выборов до государственного органа, созданного для реализации избирательной политики, организации и проведения выборов, в том числе для исполнения задач по гражданскому воспитанию, обучения служащих избирательной сферы и ведения Государственного регистра избирателей. Основные направления деятельности Комиссии предусмотрены в его ежегодных планах работы, а с 2012 года работа выполняется в соответствии со стратегическим планом на 2012-2015 годы, который включает стратегические цели, общие мероприятия и конкретные действия по их выполнению.

Впервые Комиссия наметила стратегические цели на такой большой срок, что предполагает четкое видение приоритетов и потребностей развития. Данный отчет отражает мероприятия, которые были проведены в 2012 году по областям деятельности.

В дальнейшем мы отметим только ту деятельность, проведенную впервые Комиссией в 2012 году. Так, в отчетном периоде была начата процедура получения институциональной независимости ЦИК, первым шагом в этом направлении стал переход здания, в котором размещается Комиссия, с баланса Правительства на собственный баланс и включение Парламентом в государственный бюджет расходов, связанных с деятельностью ЦИК и проведением новых выборов в 2013 году.

Достижение всех целей, поставленных в стратегическом плане, были бы невозможны без структурной реорганизации и привлечения дополнительного персонала. С 1 января 2012 года вступила в силу новая структура аппарата ЦИК, в соответствии с которой обязанности между подразделениями были распределены правильно и целесообразно.

В этом же году был назначен директор Центра непрерывного образования в избирательной сфере, которому предстоит предложить структуру и штатное расписание, а также планы работы и учебы. Назначение директора стало возможным только после вступления в силу новой структуры Аппарата ЦИК и после того как связанные с обучением обязанности были переданы от Отдела гражданского воспитания, тренингов и секретариата Управления менеджмента выборов Центру.

В 2012 году было осуществлено обучение и впервые проведена сертификация служащих избирательной сферы на уровне органов местного публичного управления, после чего получили квалификационные сертификаты 105 человек. Эти люди работали в составе нижестоящих избирательных органов, созданных для организации и проведения в шести населенных пунктах выборов и в одном населенном пункте местного референдума. Учебные занятия были проведены тренерами/ведущими ЦИК.

В целях постепенного внедрения Государственного регистра избирателей на этих выборах была создана база данных избирателей этих населенных пунктах на основе составленных примэриями избирательных списков и данных из Государственного регистра населения. Для поддержания и централизованного обновления данных, содержащихся в списках, ЦИК разработала утилиту для проверки ошибок в списках избирателей и веб-приложение «Список избирателей», предназначенные для помощи местным властям в работе со списками. Это приложение является частью общей программы по созданию и функционированию ГАИС «Выборы». В контексте содействия работе лиц, ответственных за избирательные списки в ОМПУ, было разработано Руководство с объяснением использования утилиты, которая до этого была протестирована как внутри, так и вне ЦИК. В 2013 году планируется обучение ответственных за списки избирателей лиц по использованию веб-приложения «Список избирателей».

Новой для ЦИК явилась также деятельность по организации дискуссионных клубов, на которые были приглашены представители политических партий, неправительственных организаций, средств массовой информации и других заинтересованных учреждений, а обсуждавшиеся вопросы касались опросов населения в избирательный период и аспектов, связанных с регистрацией находящихся за рубежом избирателей.

II. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ БАЗЫ И ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕДУР

Последние изменения, внесенные в избирательное и связанное с ним законодательство, привели к необходимости разработки и пересмотра нормативно-правовой базы для обеспечения единообразного применения избирательных процедур.

Разработка и пересмотр нормативно-правовой базы

Требование пересмотра правовой базы содержится и в рекомендациях международных организаций по совершенствованию и корректировке национальных правил, чтобы они соответствовали практике и международным стандартам.

1) В 2012 году рабочая группа, ответственная за разработку предложений по изменению законодательства о финансировании политических партий и избирательных кампаний, созданная под эгидой Центральной избирательной комиссии, продолжила свою работу, завершив ее разработкой проекта закона о внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты.

Проект предполагает внесение поправок в Кодекс о выборах, Закон о политических партиях, Кодекс о правонарушениях, Уголовный кодекс, Уголовно-процессуальный кодекс, Налоговый кодекс и Закон о Счетной палате, которые содержат нормы, регулирующие в той или иной мере правовые отношения, связанные с процессом финансирования политических партий и избирательных кампаний.

В июне 2012 года окончательный законопроект вместе с информационной запиской был представлен в установленные сроки на утверждение Правительству (срок реализации данного мероприятия был установлен в п. 17 Постановления Парламента № 12 от 17 февраля 2012 года «Об утверждении Плана действий на 2012-2013 годы по реализации Национальной антикоррупционной стратегии на 2011-2015 годы») [1].

При разработке законопроекта, рабочая группа руководствовалась рекомендациями, изложенными в докладе третьего раунда оценки о прозрачности финансирования политических партий (GRECO), а также в других отчетах о финансировании партий в Республике Молдова, которые включают в себя: сокращение размеров взносов для частных доноров, введение четких правил о размере членских взносов, обеспечение справедливого финансирования от государства, определение ясных и строгих правил по ведению бухгалтерского учета и финансовой отчетности, подготовка методических инструкций / руководств и проведение обучения для соблюдения стандартов и единообразного применения законов, разработка системы соответствующих и соразмерных нарушениям санкций, контроль за выполнением и соблюдением законодательства о финансировании политических партий и избирательных кампаний, а также четкое разграничение функциональных компетенций по надзору и контролю, осуществляемых государственными органами в области финансирования партий и избирательных кампаний.

În final, amendamentele propuse s-au axat pe stabilirea surselor şi condiţiilor de finanţare a partidelor politice şi campaniilor electorale, modalitatea de raportare, mecanismul de supraveghere şi control, măsurile de sancţionare proporţionale şi corespunzătoare în cazul încălcărilor legislaţiei în domeniul finanţării partidelor politice şi campaniilor electorale.

Totodată, în 13 iunie, la Comisie a parvenit proiectul de lege nr. 1245 din 8 iunie 2012 cu privire la finanţarea partidelor politice şi a campaniilor electorale, înaintat cu titlu de iniţiativă

[1] http://cec.md/index.php?pag=proiecte&opa=view&id=69&start=&l=

legislativă de către un deputat în Parlament. Avizul asupra proiectului de lege a fost dezbătut şi aprobat în cadrul şedinţei de lucru a Comisiei din 10 iulie 2012[2].

Avîndu-se în vedere angajamentele asumate de statul nostru, precum şi recomandările GRECO din Raportul de Evaluare a Rundei a Treia cu privire la Transparenţa Finanţării Partidelor, autoritatea legislativă urmează, în cel mai apropiat timp, să legifereze propunerile înaintate.

În afară de aceasta, în luna noiembrie curent, Comisia a demarat iniţiativa de modificare a Regulamentului cu privire la finanţarea campaniilor electorale şi partidelor politice, aprobat prin hotărîrea CEC nr. 3336 din 16 iulie 2010. Pentru început a fost supus dezbaterilor publice conţinutul raportului financiar ce se prezintă de concurenţi în perioada campaniilor electorale.

În urma dezbaterilor purtate pe marginea noului proiect al raportului financiar, Comisia a adoptat la 27 noiembrie 2012 hotărîrea cu privire la modificarea **Anexei la Regulamentul privind finanţarea campaniilor electorale şi a partidelor politice**[3].

2) În temeiul pct. 5 din Hotărîrea Guvernului nr. 188 din 3 aprilie 2012 privind paginile oficiale ale autorităţilor administraţiei publice în reţeaua Internet, autorităţile administraţiei centrale trebuie să elaboreze şi să aprobe regulamentul intern privind modul de publicare şi actualizare a materialelor informative pe pagina-web oficială.

Astfel, au fost desemnate persoanele responsabile de elaborarea proiectului regulamentului privind modul de publicare şi actualizare a materialelor informative pe pagina-web oficială a CEC. În cadrul şedinţei din 10 iulie 2012, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărîrea cu privire la aprobarea Regulamentului în cauză[4]. Regulamentul conţine prevederi privind stilul şi design-ul paginii web, modalitatea de administrare a paginii, atribuţiile subdiviziunilor Aparatului Comisiei la pregătirea şi transmiterea informaţiei veridice şi actualizate din domeniul în care activează, pentru a fi amplasată pe pagina-web oficială.

Avizarea proiectelor de acte legislative/normative

În perioada de referinţă, la Comisia Electorală Centrală au parvenit de la alte autorităţi publice mai multe proiecte de acte normative pentru care s-a solicitat expunerea opiniei sau avizul asupra acestora, după cum urmează:

a) Proiectul de lege nr. 408 din 27 februarie 2012 „Pentru modificarea şi completarea unor acte legislative" transmis spre avizare de Ministerul Justiţiei (obiectul de reglementare: *modificarea sistemului electoral – constituirea circumscripţiilor uninominale*, iniţiativa legislativă a deputatului în Parlament, dl V. Plahotniuc)[5];

b) Proiectul de lege nr. 466 din 6 martie 2012 „Cu privire la modificarea şi completarea Codului electoral", iniţiativă legislativă a deputatului în Parlament, dna Ana Guţu (obiectul de reglementare: *exercitarea votului prin corespondenţă*)[6];

c) Proiectul de lege „Pentru modificarea şi completarea Codului electoral" transmis spre consultare şi avizare de către Centrul pentru Jurnalism Independent (obiectul de reglementare: *particularităţile de reflectare a campaniei electorale de către mass-media*)[7];

d) Proiectul de lege „Pentru modificarea şi completarea unor acte legislative" transmis spre avizare de Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei (obiectul de reglementare: *armonizarea legislaţiei naţionale, inclusiv Codul electoral, la Legea nr. 5-XVI din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalităţii de şanse între femei şi bărbaţi*)[8];

---

[2] http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6310&start=280&l=
[3] http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6490&start=100&l=
[4] http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=regulament&id=6487&start=&l=
[5] Scrisoarea nr. CEC-8/1413 din 16 martie 2012 http://www.voteaza.md/documente/de/martie/00036.pdf
[6] Hotărîrea CEC nr. 1604 din 24.12.12 http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6570&start=20&l=
[7] Scrisorile nr. CEC-8/1524 din 23 mai 2012 http://www.voteaza.md/documente/de/mai/00047.pdf
[8] Scrisoarea nr. CEC-8/1642 din 3 iulie 2012 http://www.voteaza.md/documente/de/iulie/00003.pdf

e) Proiectul de lege „Pentru modificarea şi completarea unor acte legislative”, elaborat în vederea ajustării cadrului normativ la prevederile Legii nr. 155 din 5 iulie 2012 pentru modificarea şi completarea Codului de procedură civilă, înaintat spre avizare de către Ministerul Justiţiei (obiectul de reglementare: *stabilirea competenţei jurisdicţionale teritoriale, revizuirea procedurii în ordine de contencios administrativ*)[9];

f) Proiectul de lege nr. 2461 din 08 noiembrie 2012 „Cu privire la modificarea şi completarea Codului electoral”, iniţiativă legislativă a deputatului în Parlament, dna Ana Guţu (obiectul de reglementare: *extinderea termenului de votare; excluderea paşapoartelor de tip sovietic din categoria actelor în baza cărora se efectuează votarea*)[10];

g) Proiectul de lege nr. 2847 din 28 noiembrie 2012 „Cu privire la modificarea art. 181^1 din Codul penal al Republicii Moldova”, înaintat cu titlu de iniţiativă legislativă de către un grup de deputaţi în Parlament (obiectul de reglementare: *coruperea alegătorilor*)[11];

h) Proiectul Hotărîrii Guvernului „Cu privire la instituirea zilei profesionale „Ziua funcţionarului public” transmis spre avizare de Cancelaria de Stat[12];

i) Proiectul Hotărîrii Guvernului „Cu privire la stabilirea valorii admise cadourilor simbolice, celor oferite din politeţe sau cu prilejul altor acţiuni de protocol şi aprobarea Regulamentului cu privire la evaluarea, evidenţa, păstrarea, utilizarea şi răscumpărarea cadourilor”, transmis spre avizare de Ministerul Justiţiei[13];

j) Proiectul Hotărîrii de Guvern „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru completarea Legii nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice”, transmis spre avizare de către Ministerul Economiei[14].

În total s-au examinat în acest sens 7 proiecte de lege şi 3 proiecte de hotărîre de Guvern, dintre care la 4 proiecte de lege s-au dat avize prin hotărîre a CEC şi la 3 s-a răspuns prin scrisoare, iar la proiectele de hotărîre de Guvern s-au formulat răspunsuri, care au fost expediate solicitanţilor.

Procese de judecată

În anul 2012, Comisia Electorală Centrală a fost atrasă în cîteva procese de judecată, contestîndu-se atît legalitatea hotărîrilor, cît şi acţiunile/inacţiunile acesteia. În context, trebuie menţionat că dezbaterile judiciare pe marginea unor cauze de judecată, iniţiate în anul 2011, au continuat pe parcursul anului de raportare.

În anul 2012, au fost intentate cîteva acţiuni împotriva Comisiei, printre care 3 cereri de chemare în judecată au fost depuse de către 2 cetăţeni, care au solicitat, într-un caz, repararea prejudiciului moral pentru presupusele acţiuni ilegale ale CEC în cadrul alegerilor locale generale (înlăturarea draperiilor de la cabinele de vot), iar în celelalte 2 cazuri, obligarea CEC de a examina cererea de înregistrare a grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican consultativ şi, respectiv, materialele depuse de grupul de iniţiativă pentru înregistrarea acestuia. În ambele cazuri, acţiunile au fost respinse de către instanţa de judecată ca fiind neîntemeiate.

În ordine de recurs au fost examinate 3 cazuri de judecată iniţiate în anul 2011, fiind respinse acţiunile intentate împotriva Comisiei (contestarea legalităţii hot. CEC nr. 3975 din 11.12.2010 şi nr. 900 din 7.10.2011, scrisoarea de răspuns la petiţia nr.CEC-8/954 din 26.07.2011).

În alte 3 cazuri de judecată în care este atrasă CEC procesul de examinare nu s-a încheiat (*refuzul de a elibera informaţia referitoare la rezultatele verificării listelor de subscripţie; încasarea prejudiciului material (salariul ratat); încălcarea de către radiodifuzori a principiului*

[9] Hotărîrea CEC nr. 1523 din 07.11.12 http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6489&start=100&l=
[10] Hotărîrea CEC nr. 1605 din 24.12.12 http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6571&start=20&l=
[11] Hotărîrea CEC nr. 1603 din 24.12.12 http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6569&start=20&l=
[12] Scrisoarea nr. CEC-8/1394 din 12 martie 2012 http://www.voteaza.md/documente/de/martie/00011.pdf
[13] Scrisoarea nr. CEC-8/1668 din 20 iulie 2012 http://www.voteaza.md/documente/de/iulie/00027.pdf
[14] Scrisoarea nr. CEC-8/1727 din 22 august 2012 http://www.voteaza.md/documente/de/august/00038.pdf

nediscriminării la organizarea dezbaterilor, libertăţii de exprimare şi repararea prejudiciului moral cauzat).

În ceea ce priveşte 2 acţiuni intentate împotriva CEC, într-un caz cererea a fost scoasă de pe rol (nerespectarea procedurii prealabile), iar în al doilea caz cererea a fost restituită pe motivul neînlăturării carenţelor de procedură la depunerea acesteia.

Pe parcursul organizării şi desfăşurării alegerilor locale noi din 11 noiembrie 2012, la Comisia Electorală Centrală au parvenit 6 contestaţii din partea concurenţilor electorali şi a organizaţiilor teritoriale ale partidelor politice. În 5 cazuri, au fost contestate hotărîrile consiliilor electorale de circumscripţie în partea ce ţine de neînregistrarea simbolului electoral al PCRM format din seceră, ciocan şi o carte deschisă, iar un caz se referă la contestarea acţiunilor unui concurent electoral cu privire la coruperea alegătorilor.

O contestaţie a fost restituită depunătorului pe motivul nerespectării prevederilor art. 66 alin. (4) din Codul electoral (lipsa calităţii de subiect cu drept de contestare), iar o alta a fost remisă împreună cu materialele conexe, spre examinare conform competenţei, consiliului electoral de circumscripţie.

Pe marginea celorlalte 4 contestaţii Comisia a adoptat hotărîri prin care le-a respins, dintre care 3 ca neîntemeiate, iar una ca fiind tardivă. Hotărîrile Comisiei au fost contestate în instanţa de judecată, solicitîndu-se anularea hotărîrilor CEC şi ale consiliilor electorale de circumscripţie (Danu, Glodeni; Albina, Cimişlia; Hristici, Soroca; Cîrpeşti, Cantemir) şi obligarea organelor electorale să înregistreze simbolul electoral format din seceră, ciocan şi o carte deschisă. În toate cazurile, prin deciziile definitive şi irevocabile ale instanţei de judecată, acţiunile au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

III. ORGANIZAREA ŞI DESFĂŞURAREA ALEGERILOR LOCALE NOI

În conformitate cu art. 139 alin. (3) al Codului electoral, Comisia Electorală Centrală a stabilit a doua zi de duminică din lunile mai şi noiembrie ale fiecărui an drept zile de desfăşurare a alegerilor noi, în cazul apariţiei circumstanţelor corespunzătoare[15].

În perioada de referinţă, au fost desfăşurate alegeri locale noi ale primarilor în 6 localităţi: în luna mai – alegerea primarului comunei Trifăneşti din raionul Floreşti şi în luna noiembrie – alegerea primarilor satelor Cîrpeşti, r-nul Cantemir, Hristici, r-nul Soroca şi comunelor Albina, r-nul Cimişlia, Danu, r-nul Glodeni, Morenii Noi, r-nul Ungheni.

Datele de sinteză sunt reflectate în anexa la raport.

Vacanţa mandatelor de primar a intervenit:

- în legătură cu demisia primarilor aleşi în urma alegerilor locale generale din 5 iunie 2011 (com. Trifăneşti din r-nul Floreşti, s. Hristici din r-nul Soroca, com. Albina din r-nul Cimişlia)
- în legătură cu decesul (com. Danu din r-nul Glodeni şi com. Morenii Noi din r-nul Ungheni);
- în temeiul hotărîrii Judecătoriei Leova din 19 martie 2012 care a infirmat legalitatea votării repetate din 17 iulie 2011 pentru alegerea primarului satului Cîrpeşti, raionul Cantemir.

În vederea bunei organizări a acestora, Comisia Electorală Centrală a aprobat pentru fiecare scrutin Programul calendaristic pentru realizarea acţiunilor prevăzute de Codul electoral privind efectuarea alegerilor care includeau principalele acţiuni ale Comisiei şi ale altor subiecţi electorali ce urmau a fi realizate în perioada electorală cu respectarea cadrului normativ şi termenelor stabilite de legislaţie.

[15] Hotărîrea CEC nr. 706 din 13 septembrie 2011 „Cu privire la desfăşurarea alegerilor locale noi”.

Informaţia detaliată privind organizarea şi desfăşurarea alegerilor a fost plasată pe site-ul CEC, la rubrica „*Alegeri locale noi*”[16]

Circumscripţiile electorale şi organele electorale inferioare

Prin hotărîrile CEC nr. 1220 din 27 martie şi nr. 1434 din 18 septembrie 2012, pentru alegerile locale noi ale primarilor din 13 mai şi 11 noiembrie 2012 au fost constituite circumscripţiile electorale de nivelul întîi, delimitate conform hotarelor unităţilor administrativ-teritoriale prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările şi completările ulterioare. Numerotarea circumscripţiilor electorale, precum şi a secţiilor de votare a corespuns cu numărul atribuit acestora la alegerile locale generale din 5 iunie 2011.

În temeiul art. 120 alin. (2) din Codul electoral, în perioada de referinţă de către Comisia Electorală Centrală au fost constituite 6 consilii electorale de circumscripţie de nivelul întîi, fiecare consiliu fiind alcătuit din 9 membri, cu excepţia consiliilor electorale Trifăneşti nr. 36, raionul Floreşti şi Albina nr. 2, raionul Cimişlia, avînd în componenţa sa cîte 7 funcţionari electorali. Candidaturile pentru constituirea consiliilor electorale au fost prezentate la CEC de către partidele politice reprezentate în Parlament şi de consiliile locale. Din Registrul funcţionarilor electorali ţinut de CEC au fost incluşi 11 membri.

Pentru cele două scrutine consiliile electorale au constituit, cu 25 de zile înainte de ziua alegerilor, 12 birouri electorale ale secţiilor de votare. 3 consilii electorale de circumscripţie (Cîrpeşti nr. 9, Hristici nr. 12 şi Morenii Noi nr. 21) au îndeplinit şi atribuţiile biroului electoral al secţiei de votare.

În organele electorale au activat în total 117 persoane (în consiliile electorale – 50 şi în birourile electorale – 67 funcţionari electoral), dintre care femei – 79, bărbaţi – 38.

Din cei 50 de membri ai consiliilor electorale 6 persoane sînt cu studii juridice superioare, inclusiv 4 pensionari şi 7 neangajaţi în cîmpul muncii.

Conform prevederilor Codului electoral, autorităţile administraţiei publice locale, în care au avut loc alegeri noi, au asigurat organele electorale cu localuri special amenajate. Prin dispoziţia APL au fost stabilite localurile secţiilor de votare, cu dotările corespunzătoare (cabine şi urne de vot, mobilier etc.), majoritatea fiind amplasate în incinta instituţiilor publice de stat.

În vederea realizării funcţiilor specifice ale SIAS „Alegeri” şi anume, a blocului de funcţii „*Pregătirea*”, a fost completat Registrul funcţionarilor electorali cu includerea datelor privind reprezentanţii şi observatorii desemnaţi de partide. E de menţionat faptul că Registrul a fost completat cu noi rubrici, inclusiv, sub aspect gender.

Desemnarea şi înregistrarea candidaţilor la funcţia de primar

În campania electorală pentru alegerile locale noi din 13 mai şi 11 noiembrie 2012 au participat concurenţi desemnaţi de 6 formaţiuni politice şi 2 candidaţi independenţi.

Nr. d/o	**Concurentul electoral**	**Numărul de candidaţi**			**Notă**
		Mai (1 localitate)	***Noiembrie*** (5 localităţi)	***Total*** (6 localităţi)	
1	PDM	1	4	5	
2	PLDM	1	4	5	
3	PCRM	1	4	5	

[16] Informaţia despre desfăşurarea turului I al alegerilor locale noi din 11 noiembrie 2012
http://cec.md/index.php?pag=alegeri&opa=view&id=510&d=15&sd=89&start=&l=
Informaţia despre desfăşurarea turului al II-a al alegerilor locale noi din 25 noiembrie 2012
http://cec.md/index.php?pag=alegeri&opa=view&id=512&d=15&sd=89&start=&l=

4	PL	1	1	2	
5	PPM	1	1	2	Concurentul electoral, în alegerile din luna noiembrie s-a retras din cursă
6	PAD	1		1	
7	CI		2	2	
	TOTAL:	**6**	**16**	**22**	

La cele două scrutine în cursa electorală la funcţia de primar consiliile electorale de circumscripţie de nivelul întîi au înregistrat în total 22 concurenţi electorali, dintre care femei – 3 şi bărbaţi – 19. Fiecare concurent electoral şi-a desemnat în organele electorale cîte un reprezentant cu drept de vot consultativ şi o persoană de încredere.

Aspectul gender – primari

Cu referire la funcţia de primar al localităţii, după alegerile locale noi din 2012, situaţia pe ţară sub aspectul egalităţii de gen şi ţinînd cont de apartenenţa politică se prezintă astfel:

Concurentul electoral	**Primari aleşi 2011**	**Total, după ALN 2012**	**Bărbaţi**	**Femei**	**Notă Diferenţa faţă de 2011**
PLDM	286	284	233	51	- 2 (-1 B şi -1F)
PDM	220	224	184	40	+4 (-1B; +1F şi +4B
PCRM	203	202	156	46	- 1 (-1B)
PL	97	95	81	14	-2 (-1B şi -1F)
Alţii	92	93	79	14	+1 (+1B, candid. ind.)
TOTAL	**898**	**898**	**733**	**165**	**+ 1 B; -1 F**
%	*100%*		*81,63%*	***18,37%***	*-0,12% F*

	Total	Bărbaţi	Femei		
După alegeri noi 2011	898	732	166	**% F**	
încetare mandat	2	2	0		
noi aleşi	2	2	0		
raport gen 2011	**898**	**732**	**166**	**18,49%**	**0%**
După alegeri noi 2012	898	732	166	18,49%	
încetare mandat	6	4	2	33,33%	
noi aleşi	6	5	1	16,66%	
raport gen 2012	**898**	**733**	**165**	**18,37%**	**-0,12%**

După alegerile locale noi din 2012, raportul de gen este următorul: din 898 primari, 733 sunt bărbaţi, 165 – femei, constituind 18,37%, fiind în scădere faţă de situaţia de după alegerile locale generale din 2011 cu 0,12%

Modelele documentelor electorale

Pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi, au fost perfectate, ajustate şi transmise organelor electorale din teritoriu documente electorale. De asemenea, s-a întocmit o listă a documentelor electorale şi instrumentelor de logistică electorală ce au fost realizate/executate conform programelor calendaristice.

La fel au fost întocmite calculele preliminare pentru determinarea volumului documentelor şi numărului de ştampile electorale, ce au fost ulterior tipărite, respectiv confecţionate şi distribuite organelor electorale. În vederea securizării procesului electoral şi executării hotărîrii CEC nr. 1244 din 13 aprilie şi nr. 1459 din 2 octombrie 2012 pentru securizarea procesului de votare, au fost confecţionate 95 ştampile speciale.

Imediat după constituirea consiliilor electorale au fost eliberate listele de subscripţie în susţinerea candidaţilor independenţi.

Toate materialele electorale au fost transmise în baza actelor de predare-recepţionare.

Pentru desfăşurarea alegerilor locale noi, în total au fost tipărite 13.099 buletine de vot, dintre care 8519 pentru primul tur de scrutin şi 4580 pentru turul al doilea de scrutin.

Modelul buletinului de vot pentru alegerea primarilor la alegerile locale noi din 13 mai şi 11 noiembrie 2012 a fost aprobat prin hotărîrea CEC nr. 935 din 1 noiembrie 2011, care reglementează o serie de aspecte legate de modul de stabilire a modelului, a dimensiunilor, culorii, condiţiilor de tipărire etc.

Rezultatele alegerilor locale noi

Turul întîi al alegerilor

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării pentru alegerile locale noi din 13 mai şi 11 noiembrie 2012, întocmite de organele electorale inferioare, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători, incluşi în listele electorale de bază şi cele suplimentare, a fost de 8710, iar la votare au participat 4710 alegători. Prin urmare, rata participării alegătorilor la votare în cele 6 localităţi a fost de 54,08 la sută.

În primul tur de scrutin au fost aleşi 3 primari: primarul satului Cîrpeşti din r-nul Cantemir (candidat independent), comunelor Albina din r-nul Cimişlia şi Morenii Noi din r-nul Ungheni din partea Partidului Democrat din Moldova.

Potrivit rapoartelor prezentate, la locul aflării (cu urna de vot mobilă) au votat 296 alegători; în baza actului de identitate provizoriu (formularul nr. 9) şi-au exprimat opţiunea 41 votanţi. Au completat buletinul de vot cu ajutorul altor persoane invitate în cabina pentru vot secret 8 alegători.

Turul al doilea al alegerilor

Comisia Electorală Centrală a stabilit desfăşurarea turului al doilea de scrutin pentru data de 27 mai şi 25 noiembrie 2012 în 3 circumscripţii electorale în care nici un candidat pentru funcţia de primar nu întrunise mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate de alegătorii participanţi la votare: Trifăneşti din r-nul Floreşti, Danu din r-nul Glodeni şi, respectiv, în circumscripţia electorală sătească Hristici din r-nul Soroca. În ziua votării şi-au continuat activitatea 7 birouri electorale ale secţiilor de votare din cele 12 constituite.

Turul al doilea de scrutin s-a desfăşurat cu participarea în aceeaşi componenţă a organelor electorale şi pe baza aceloraşi liste electorale.

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării pentru alegerile locale noi din 27 mai şi 25 noiembrie 2012, întocmite organele electorale de nivelul întîi, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători, incluşi în listele electorale de bază şi cele suplimentare, a fost de 4607, iar la votare au participat 2471 alegători. Prin urmare, rata participării alegătorilor la votare în cele 3 localităţi a fost de 53,64 la sută.

Potrivit rapoartelor prezentate la locul aflării (cu urna de vot mobilă) au votat 208 alegători; în baza actului de identitate provizoriu (formularul nr. 9) şi-au exprimat opţiunea 24 votanţi. Au completat buletinul de vot cu ajutorul altor persoane invitate în cabina pentru vot secret 14 alegători.

În urma turului al doilea de scrutin au fost aleşi 3 primari: primarul comunelor Trifăneşti din r-nul Floreşti, Danu din r-nul Glodeni şi satului Hristici din r-nul Soroca, toţi desemnaţi de către Partidul Democrat din Moldova.

Prin hotărîrile instanţelor de judecată s-a confirmat legalitatea alegerilor locale noi în toate localităţile, fiind validate mandatele primarilor aleşi în localităţile respective.

Asigurarea transparenţei

Toate materialele ce ţin de alegerile noi au fost plasate pe site-ul CEC la rubrica „Alegeri locale noi", sistematizate după tematică (hotărîrile CEC, modele de documente electorale, aspecte financiare, rezultate etc.). În vederea asigurării transparenţei în activitatea organelor electorale din teritoriu, la rubrica respectivă a fost prevăzut compartimentul pentru plasarea hotărîrilor consiliilor electorale de circumscripţie.

Avînd în vedere că activitatea acestor organe electorale prezintă un interes sporit în perioada electorală, CEC, conform Planului său strategic, îşi propune crearea unui portal aparte (a unei pagini web distincte) pentru monitorizarea şi informarea asupra activităţii organelor electorale din teritoriu. Pagina urmează să conţină informaţii despre şedinţele planificate, despre ordinea de zi, documentele adoptate sau alte date de interes public, pentru subiecţii electorali şi pentru cetăţeni. Pagina poate fi gestionată atît de CEC, cît de către organele respective, cu prevederea codurilor de acces, pentru plasarea informaţiilor privind procedurile şi activităţile electorale.

IV. INIŢIATIVE DE DESFĂŞURARE A REFERENDUMURILOR REPUBLICANE. ORGANIZAREA ŞI DESFĂŞURAREA REFERENDUMURILOR

Iniţiative de desfăşurare a referendumurilor republicane

Pe parcursul anului 2012, la Comisia Electorală Centrală au fost depuse două cereri de înregistrare a grupurilor de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumurilor republican legislativ şi consultativ.

Primul caz s-a referit la înregistrarea grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican legislativ privind aderarea Republicii Moldova la tratatele de constituire a Comunităţii Economice Euroasiatice, de formare a teritoriului vamal unic şi de constituire a Uniunii Vamale.

Cererea şi materialele depuse la CEC în data de 30 martie 2012 de către Biroul executiv al grupului de iniţiativă au fost examinate sub aspectul respectării cerinţelor pentru iniţierea referendumului republican de către cetăţeni, stabilite la articolele 152 şi 153 din Codul electoral.

În cadrul examinării cererii de înregistrare a grupului de iniţiativă, CEC a constatat o contradicţie între normele constituţionale şi cele ale Codului electoral, şi anume: potrivit art. 73 din Constituţie, dreptul de iniţiativă legislativă aparţine deputaţilor în Parlament, Preşedintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, iar din prevederile art. 143-144 ale Codului electoral rezultă că un proiect de lege poate fi înaintat şi printr-o iniţiativă populară. În legătură cu aceasta Comisia a considerat că asupra aspectelor de constituţionalitate a prevederilor din Codul electoral ar trebui să se pronunţe instanţa de judecată abilitată, iar Comisia nu este în drept să îngrădească dreptul cetăţenilor de a-şi exprima voinţa în cadrul grupului de iniţiativă, Parlamentul urmînd să decidă asupra oportunităţii de desfăşurare ulterioară a referendumului.

În termen de două săptămîni, Comisia a verificat respectarea procedurii de constituire a grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului, precum şi aspecte ce ţin de identitatea persoanelor şi corectitudinea datelor înscrise în liste. Deşi în mare parte acestea au fost conforme cerinţelor legii, s-au depistat şi unele abateri: persoane care aveau înscrise în listă şi în declaraţia de consimţămînt date de identitate ce nu corespundeau cu cele din buletinul de identitate, persoane care nu au atins vîrsta de 18 ani, persoane care aveau actul de identitate expirat. Astfel, 28 semnatari ai

declaraţiilor nu au fost admişi spre înregistrare în calitate de membri ai grupului de iniţiativă. Totuşi, aceste deficienţe nu au influenţat numărul minim prevăzut de legislaţie pentru constituirea grupului de iniţiativă.

Pornind de la faptul că prevederile art. 152 din Codul electoral ce ţin de iniţierea referendumului republican au fost respectate, la şedinţa din 13 aprilie 2012 Comisia a înregistrat grupul de iniţiativă, în număr de 1136 persoane, pentru colectarea semnăturilor susţinătorilor referendumului republican legislativ privind aderarea Republicii Moldova la tratatele de constituire a Comunităţii Economice Euroasiatice, de formare a teritoriului vamal unic şi de constituire a Uniunii Vamale[17]. Tot atunci au fost aprobate modelul listei de subscripţie pentru colectarea semnăturilor şi modelul legitimaţiei de membru al grupului de iniţiativă.[18] După publicarea hotărîrii respective în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Grupului de iniţiativă i-au fost înmînate legitimaţiile şi listele de subscripţie, din acel moment demarînd colectarea de semnături ale susţinătorilor referendumului republican legislativ pe parcursul a 3 luni.

La data de 20 iulie 2012, ultima zi a termenului de colectare a semnăturilor, grupul de iniţiativă a prezentat Comisiei Electorale Centrale listele de subscripţie şi procesul-verbal de finalizare a colectării semnăturilor de către membrii grupului de iniţiativă. Au fost prezentate efectiv 7758 de liste de subscripţie, conţinînd 232.094 semnături ale susţinătorilor.

După verificarea listelor de subscripţie, Comisia a stabilit că din numărul total de 7758 de liste de subscripţie, 4 nu au fost autentificate de autorităţile publice locale respective, iar din totalul de 9300 liste eliberate de CEC grupului de iniţiativă, 1542 nu au fost restituite.

Examinînd corectitudinea datelor din listele de subscripţie, inclusiv autenticitatea semnăturilor de pe listele prezentate, Comisia a constatat că procedurile de colectare a semnăturilor susţinătorilor referendumului republican legislativ au fost efectuate cu încălcarea normelor Codului electoral şi a stabilit că din numărul total de 231.978 semnături prezente pe liste, 197.954 s-au calificat drept nevalabile şi au fost propuse spre excludere, rămînînd valabil exprimate 34.024 semnături. Pornind de la faptul că prevederile Codului electoral ce ţin de colectarea semnăturilor susţinătorilor iniţierii referendumului republican legislativ nu au fost respectate şi numărul de semnături ale susţinătorilor iniţierii referendumului republican legislativ a fost mai mic decît baremul minim prevăzut de lege, prin hotărîrea nr. 1383 din 3 august 2012, a fost respinsă propunerea de efectuare a referendumului republican legislativ privind aderarea Republicii Moldova la tratatele de constituire a Comunităţii Economice Euroasiatice, de formare a teritoriului vamal unic şi de constituire a Uniunii Vamale, precum şi anulată înregistrarea grupului de iniţiativă.

Drept temei pentru respingerea propunerii de efectuare a referendumului a servit constatarea abaterilor de la prevederile legislaţiei electorale privind modalitatea de colectare a semnăturilor şi întocmirii listelor de subscripţie de către membrii grupului de iniţiativă.

În consecinţă, potrivit pct. 4 din hotărîrea sus-menţionată, Comisia a sesizat Procuratura Generală a Republicii Moldova asupra constatării cazurilor de falsificare a datelor personale şi a semnăturilor incluse în listele de subscripţie prezentate de grupul de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului, în vederea întreprinderii măsurilor de rigoare şi informarea Comisiei despre rezultatele verificării în termene proxime. În vederea examinării în plenitudine a sesizării adresate, CEC a transmis anexat un set de acte privind examinarea iregularităţilor stabilite în cadrul verificării listelor de subscripţie prezentate de grupul de iniţiativă.

---

[17] Hotărîrea CEC nr. 1242 din 13 aprilie 2012 cu privire la cererea de înregistrare a grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican legislativ.

[18] Hotărîrea CEC nr. 1243 din 13 aprilie 2012 cu privire la aprobarea modelului listei de subscripţie pentru colectarea semnăturilor susţinătorilor referendumului republican legislativ şi a modelului legitimaţiei de membru al grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican legislativ.

Cel de-al doilea caz a vizat cererea de înregistrare a grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican consultativ, în cadrul căruia se propunea a fi supusă votului întrebarea „Aveţi încredere în actualul Parlament de legislatura a XIX-a?”.

Biroul executiv al grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican consultativ a depus la Comisia Electorală Centrală cererea de înregistrare la data de 11 aprilie 2012.

Ulterior sistematizării şi verificării de către CEC a materialelor depuse, s-au constatat mai multe neconcordanţe între numărul de persoane înscrise pe lista grupului de iniţiativă şi declaraţiile anexate, precum şi alte iregularităţi, în total au fost identificate 107 erori semnificative şi alte 106 inexactităţi.

Pornind de la faptul că, în procesul examinării cererii grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican consultativ şi cererii din partea unor cetăţeni referitor la respingerea cererii de înregistrare a grupului de iniţiativă, au fost aduse în atenţie fapte ce denotă încălcarea procedurilor constituante în vederea desfăşurării adunării cetăţenilor şi alegerii grupului de iniţiativă, cu prezentarea unor materiale de probare, Comisia Electorală Centrală a decis expedierea către Procuratura Generală a documentelor înregistrate şi suspendarea examinării cererii de înregistrare a grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului republican consultativ, pînă organul competent se va pronunţa asupra acestor materiale. În şedinţa CEC de examinare a acestor materiale, un membru a prezentat opinie separată, nefiind de acord cu decizia CEC de respingere a cererii de înregistrare a grupului de iniţiativă. Opinia separată a fost anexată la hotărîrea Comisiei şi, respectiv, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

O informaţie detaliată privind procedura de verificare a materialelor depuse la CEC pentru înregistrarea grupurilor de iniţiativă, precum şi rezultatele verificării au fost publicate în Buletinul informativ al CEC nr. 8.

Organizarea şi desfăşurarea referendumului local

În a doua jumătate a anului, la Comisia Electorală Centrală au fost depuse două cereri privind aprobarea modelului listei de subscripţie pentru colectarea semnăturilor susţinătorilor referendumului local şi a modelului legitimaţiei de membru al grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului local de revocare a primarilor comunelor Oneşti din raionul Hînceşti[19] şi Selişte din raionul Orhei[20]. Pînă la moment, grupurile de iniţiativă nu au prezentat la CEC documente pentru stabilirea datei desfăşurării referendumului local în aceste localităţi.

La 2 iulie 2012 a parvenit decizia Consiliului local Nihoreni din raionul Rîşcani nr. 3/8 din 29 iunie 2012 „Cu privire la iniţierea referendumului local privind revocarea primarului” (dat fiind faptul că nu a fost respectată procedura legală, consiliul a anulat ulterior decizia respectivă). Prin decizia nr. 4/1 din 7 iulie 2012, Consiliul sătesc Nihoreni a dispus iniţierea repetată a referendumului local pentru revocarea primarului localităţii. Ulterior, la şedinţa consiliului local din 2 august 2012, s-a adoptat decizia nr. 5/1 privind desfăşurarea referendumului local pentru revocarea primarului satului.

Prin hotărîrea CEC nr. 1410 din 4 septembrie 2012, a fost stabilită data de 21 octombrie 2012 pentru desfăşurarea referendumului de revocare a primarului satului Nihoreni.

Comisia a aprobat Programul calendaristic şi a asigurat realizarea acţiunilor prevăzute de Codul electoral, în conformitate cu termenele stabilite. De asemenea, au fost actualizate şi modificate toate modelele documentelor necesare desfăşurarii referendumului local.

Pentru asigurarea accesului la informaţiile privind organizarea şi desfăşurarea referendumului, a fost creată o rubrică nouă pe site-ul CEC, unde au fost plasate hotărîrile CEC, hotărîrile consiliului electoral de circumscripţie, alte date de interes public.

[19] Hotărîrea CEC nr. 1386 din 7 august 2012.
[20] Hotărîrea CEC nr. 1504 din 13 noiembrie 2012.

Rezultatele referendumului au fost următoarele: în listele electorale de bază şi cele suplimentare au fost incluşi 2406 cetăţeni, la votare au participat 566 cetăţeni sau 23,52 la sută, ceea ce constituie mai puţin de 1/3 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

Astfel, prin hotărîrea nr. 1483 din 29 octombrie, CEC a declarat nevalabil referendumul local din 21 octombrie 2012 privind revocarea primarului satului Nihoreni din raionul Rîşcani.

V. GESTIONAREA LISTELOR ELECTORALE

Calitatea listelor electorale este o problemă de primă importanţă pentru Comisia Electorală Centrală. Eforturile depuse în anul 2011 îndreptate spre îmbunătăţirea calităţii listelor au fost continuate şi în anul raportat.

Analiza computerizată a listelor electorale

Conform prevederilor Codului electoral, autorităţile administraţiei publice locale (APL), în fiecare an (după 1 ianuarie), precizează listele electorale la domiciliul alegătorilor şi, cel tîrziu la 1 martie, le prezintă în format electronic Comisiei Electorale Centrale.

În acest context trebuie menţionat că potrivit noii structuri a Aparatului CEC, Direcţia informatizare a fost denumită Direcţia tehnologii informaţionale şi gestionarea listelor electorale (DTIGLE). Avîndu-se în vedere că ne aflăm într-un proces continuu de automatizare a procesului electoral, ce presupune inclusiv compilarea electronică a listelor electorale, acestei subdiviziuni structurale îi va reveni rolul central în administrarea listelor, întocmite de primării.

În anul 2012 analiza computerizată calitativă a listelor electorale transmise de APL s-a efectuat o singură dată în perioada martie-aprilie. Scopul de bază al analizei computerizate este evaluarea calităţii listelor electorale. Analiza constă în detectarea tuturor erorilor din listele electorale, pentru a permite ulterior primăriilor să corecteze erorile şi în final să dispună de liste ce conţin date corecte şi actualizate privind alegătorii incluşi în ele.

DTIGLE a creat şi a pus la dispoziţia APL un utilitar (aplicaţie) de verificare a erorilor, care fiind accesat, permite detectarea şi vizualizarea erorilor, cum ar fi: multiplicări ale numărului actului de identitate, lipsa datelor, date nereale, înscrisuri de prisos sau eronate etc. Pentru a efectua analiza computerizată, a fost compilată informaţia din toate listele electorale recepţionate de la APL într-o bază de date unică şi sistematizate toate erorile conform unor criterii.

Analiza computerizată a listelor electorale întocmite de către APL este o activitate prevăzută în Planul de lucru pentru anii 2011-2012 al Grupului de lucru privind listele electorale (GLLE). Ca sarcini ale grupului de lucru asupra analizei computerizate a listelor electorale au fost stabilite:

- crearea bazei de date;
- introducerea listelor electorale în baza de date creată;
- elaborarea criteriilor de analiză electronică a listelor electorale;
- analiza erorilor depistate;
- depistarea diferenţelor şi clasificarea greşelilor;
- elaborarea raportului tematic şi a recomandărilor.

Verificarea situaţiei la faţa locului în teritoriu

Avîndu-se în vedere tergiversarea expedierii listelor solicitate încă la finele anului 2011 şi în scopul acordării asistenţei tehnice şi metodologice, s-a decis deplasarea la APL în teritoriu a unor echipe mobile, constituite din funcţionari ai Direcţiei management alegeri şi ai DTIGLE. Deplasarea a avut drept scop identificarea problemelor cu care se confruntă responsabilii de liste la întocmirea acestora, acumularea, introducerea datelor în calculator. Vizitele au permis formarea unei imagini clare asupra deficienţelor, inclusiv generale legate de liste din primării, şi invers asupra lucrurilor ce nu prezintă dificultate pentru personalul respectiv. Funcţionarii CEC au acordat consultanţă fiecare în domeniul său de competenţă.

Astfel, în perioada 11-12 ianuarie 2012, s-au deplasat în teritoriu 3 echipe mobile din funcţionari ai celor două direcţii cu scopul de verificare a situaţiei în teritoriu şi instruire a personalului din primării, responsabil de listele electorale. Aceste echipe au vizitat 12 primării din localităţi.

Acţiuni de pregătire pentru acordarea asistenţei responsabililor de listele electorale

Avînd la dispoziţie rezultatele analizei computerizate efectuate anterior, s-au realizat următoarele activităţi în vederea desfăşurării deplasărilor în teritoriu cu scop de identificare a problemelor şi acordării asistenţei, printre care:

- crearea utilitarului (aplicaţiei) de verificare a erorilor din listele electorale şi elaborarea unei instrucţiuni privind modul de folosire a acestuia, care a fost înscrisă pe CD şi distribuită responsabililor de listele electorale din primării. Utilitarul reprezintă un set de instrumente Excel pentru detectarea erorilor din listele electorale, ca de exemplu multiplicarea numerelor actelor de identitate, numere incomplete sau excesive etc.;
- gruparea erorilor depistate în urma ultimei recepţionări a listelor (la finele anului 2011), pe localităţi, în 900 mape diferite;
- selectarea şi gruparea, pe localităţi, a informaţiei furnizate de Registrul de Stat al Populaţiei ce ţine de persoanele decedate, persoanele care au împlinit vîrsta de 18 ani, persoanele care şi-au perfectat/ reperfectat actele de identitate;
- imprimarea acestor informaţii pe 900 CD-uri.

Acţiuni pregătitoare în vederea efectuării analizei computerizate

CEC le-a solicitat tuturor primăriilor şi preturilor să transmită, pînă la 1 martie 2012, listele electorale actualizate la adresa listeelectorale@cec.md. Însă la data stabilită un număr de 132 primării nu a respectat termenul de prezentare, din această cauză au fost contactate telefonic cu solicitarea repetată de a le transmite pînă la 16.03.2012, totodată fiind avertizate despre aplicarea sancţiunilor faţă de persoanele responsabile în caz de neprezentare a informaţiei solicitate.

În conformitate cu art. 71 alin.(2) din Codul electoral, **contravenţiile se constată şi se examinează de către organele afacerilor interne în temeiul Codului contravenţional, iar** Comisia Electorală Centrală solicită tragerea la răspundere contravenţională a persoanelor cu funcţii de răspundere care nu au furnizat datele solicitate.

La data de 26 martie 2012 Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Interne să fie trase la răspundere contravenţională persoanele cu funcţii de răspundere din 3 primării, cărora ulterior le-au fost date amenzi în mărime de 20 de unităţi convenţionale. Situaţia a fost remediată după ce, fiind aplicate sancţiunile contravenţionale, primăriile în cauză şi-au îndeplinit obligaţia de a transmite listele la CEC.

Activităţi legate de recepţionarea listelor electorale şi analiză

Conform Codului electoral toate primăriile transmit listele electorale în formă electronică la CEC, activităţile realizate legate de recepţionare şi analiză fiind următoarele:

- Au fost recepţionate listele de la APL prin poşta electronică, circa 1000 scrisori.
- S-au uniformizat toate listele, circa 2000 documente.
- Toate listele s-au încărcat într-o bază, circa 2000 documente.
- S-au depistat erorile din liste (lipsă an, lipsă număr, multiplicări etc.).

Documentele recepţionate au scos în evidenţă primăriile cu cele mai modeste rezultate, iar persoanele responsabile din aceste primării ulterior au fost invitate la conferinţa ”Listele electorale ca bază pentru registrul electronic al alegătorilor” unde s-a făcut şi o prezentare a situaţiei privind calitatea listelor electorale.

Cu toate că listele electorale urmau să fie transmise în format tabele Excel (XLS), din totalul de 1.955 liste prezentate 10 aveau formatul Word (DOC).

Tabelul 1. Formatul listelor electorale

Formatul listelor electorale	**Numărul**

Excel (XLS)	1945 (99.5%)
Word (DOC)	10 (0.5%)

Pentru a introduce toate fişierele într-o bază de date unică, fiecare fişier DOC a fost convertit în XLS. În cazurile în care originalul DOC avea un format necorespunzător, după convertirea lui în XLS a fost necesară ajustarea datelor în tabele. Majoritatea listelor în XLS nu erau standardizate. Pentru a soluţiona aceasta problemă, s-au adăugat indicatori în capul fiecărei coloane de date.

Criterii de evaluare

Analiza computerizată a listelor electorale implică folosirea programelor software pentru verificarea acestora. Verificarea computerizată constă în căutarea unor date din lista electorală care corespund sau nu corespund criteriilor.

În anul 2012 pentru efectuarea analizei computerizate curente au fost stabilite următoarele criterii:

1. Lipsa:
- datei de naştere a alegătorului;
- numărului actului de identitate;
- datei de naştere a alegătorului şi a numărului actului de identitate.

2. Multiplicarea:
- numărului actului de identitate în cadrul unei/mai multor secţii de votare;
- numelor în listă.

3. Indicarea denumirii actului de identitate provizoriu (formularul nr. 9) (la rubrica „Actul de identitate" în seria şi numărul actului de identitate provizoriu sau în locul numărului actului figurează combinaţiile F9, Forma, Ф9, Форма, FormA9, CertificatN9 etc.).
4. Numărul de alegători înscrişi în listele electorale suplimentare.
5. Formatul listelor electorale expediate.
6. Modul de memorizare/transmitere a listelor electorale.
7. Termenul prezentării listelor electorale.

Analiza comparativă

Prezentul raport reflectă atît rezultatele analizei efectuate pe parcursul anului 2011, cît şi celei din anul 2012, conţinînd şi o analiză comparativă a datelor.

Ca bază de calcul au servit listele electorale ale celor 1.955 secţii de votare existente la data efectuării analizei şi furnizate de totalul de 898 primării. Tabelul 2 de mai jos reflectă situaţia privind numărul de liste procesate şi numărul de alegători din listele electorale pe perioadele de referinţă.

Tabelul 2. Rezultatele analizei computerizate a listelor electorale pe anii 2011 şi 2012

Perioada	**Numărul şi procentul listelor procesate**	**Numărul alegătorilor incluşi în listele electorale**
Martie-aprilie 2011	1.955 (100%)	2.646.279
Mai 2011	798 (40.8%)	1.051.078
Septembrie-decembrie 2011	1.927 (98,5%)	2.652.129

Martie-aprilie 2012	1.955 (100%)	2.683.496

Rezultatele analizei

Conform criteriilor arătate mai sus, rezultatele analizei efectuate în anul 2012 se prezintă astfel:

1. Numărul actului de identitate neindicat sau indicat greşit

În urma analizei au fost depistate 108.518 erori de acest tip, dintre care 30.833 se referă la numărul actului de identitate indicat greşit, conţinînd mai multe sau mai puţine cifre decît numărul de cifre stabilit pentru actul respectiv, iar celelalte 77.685 cazuri constau în lipsa numărului actului de identitate în lista electorală.

Tabelul 3. Erori ce ţin de numărul actului de identitate

Tip de eroare	**Martie-aprilie 2011**	**Mai 2011**	**Septembrie-decembrie 2011**	**Martie-aprilie 2012**
Numărul actului de identitate neindicat	74.847 (2.8%)	17.904 (1.7%)	50.179 (1.9%)	**77.685 (2,91%)**
Numărul actului de identitate indicat greşit (cu mai multe sau mai puţine cifre)	20.858 (0.78%)	2.959 (0.28%)	846 (0.03%)	**30.833 (1,2 %)**

2. Multiplicarea numărului actului de identitate

Acest tip de eroare are cea mai mare frecvenţă, fiind identificate 56 592 numere de acte de identitate care se multiplică, majoritatea de două ori (53.416 reprezintă dublări), urmează 3046 numere care se repetă de 3 ori, după care vin 103 numere care se multiplică de 4 ori şi pentru restul de 27 de numere multiplicarea s-a produs şi pînă mai bine de 6 pînă la 84 ori. Datorită utilitarului de verificare a erorilor, elaborat de Direcţia gestionarea listelor electorale şi tehnologii informaţionale şi de care s-au folosit responsabilii de listele electorale din APL, se observă o uşoară scădere a numărului de erori de acest tip, aproximativ cu 30.339. Aceasta ne demonstrează eficienţa aplicaţiei şi faptul că responsabilii de listele electorale din APL s-au preocupat de ajustarea listelor electorale.

Tabelul 4. Informaţia detaliată referitoare la cazurile de multiplicări ale numerelor actelor de identitate în liste

Numarul actului se repeta de 84 ori	**1**
Numarul actului se repeta de 16 ori	**1**
Numarul actului se repeta de 11 ori	**1**
Numarul actului se repeta de 9 ori	**2**
Numarul actului se repeta de 8 ori	**1**
Numarul actului se repeta de 7 ori	**2**
Numarul actului se repeta de 6 ori	**10**
Numarul actului se repeta de 5 ori	**9**
Numarul actului se repeta de 4 ori	**103**
Numarul actului se repeta de 3 ori	**3 046**
Numarul actului se repeta de 2 ori	**53 416**

Analiza comparativă a acestui tip de eroare arată că procentul multiplicărilor numerelor actelor de identitate în martie-aprilie 2012 s-a micşorat.

Tabelul 5. Multiplicarea numerelor actelor de identitate ale alegătorilor în liste

Tip de eroare	Martie-aprilie 2011	Mai 2011	Septembrie-decembrie 2011	Martie-aprilie 2012
Multiplicarea numărului actului de identitate	143.720 (5.4%)	32.119 (3.0%)	173.863 (6.5%)	56.592 (2.10%)

3. Indicarea denumirii actului de identitate provizoriu (formularul nr. 9) (la rubrica „Actul de identitate" în seria şi numărul actului de identitate provizoriu sau în locul numărului figurează combinaţiile F9, Forma, Ф9, Форма, FormA9, CertificatN9 etc.)

La acest tip de eroare se referă cazurile cînd în seria şi numărul actului de identitate provizoriu sau în locul numărului este indicată denumirea actului de identitate provizoriu (formularul nr. 9) în diverse variaţii: FormA9ADV50102677, F9N:197, F9, Forma, Ф9, Форма, FormA9, CertificatN9. În cadrul analizei din martie-aprilie 2012 au fost depistate 171 cazuri de acest fel, iar în comparaţie cu situaţia din septembrie-decembrie 2011 se constată o creştere semnificativă.

Tabelul 6. Denumirea actului de identitate provizoriu

Tip de eroare	Martie-aprilie 2011	Mai 2011	Septembrie-decembrie 2011	Martie-aprilie 2012
Indicarea denumirii actului de identitate provizoriu	109 (0.004)	309 (0.02%)	62 (0.002)	171 (0.006)

4. Lipsa datei de naştere

În cadrul analizei au fost identificate 4.242 de cazuri cînd în listele electorale nu a fost indicat anul naşterii alegătorului. Comparativ cu situaţia din septembrie-decembrie 2011 acest tip de eroare a înregistrat o creştere aproximativ dublă.

Tabelul 7. Lipsa datei de naştere

Tip de eroare	Martie-aprilie 2011	Mai 2011	Septembrie-decembrie 2011	Martie-aprilie 2012
Lipsa datei de naştere	5128 (0.19%)	-	2650 (0.09%)	4 242 (0.15%)

5. Alte erori din listele electorale

În cadrul analizei computerizate au mai fost detectate următoarele erori:

a) lipsa denumirii secţiei sau a circumscripţiei după care poate fi identificată lista;

b) incorect indicată denumirea secţiei sau a circumscripţiei;

c) folosirea diferitor modalităţi de înscriere a datelor personale ale alegătorului:

- pentru rubrica "Numele alegătorului" s-au folosit de la 1 pînă la 3 coloane conţinînd: numele, prenumele şi, în unele cazuri, patronimicul;
- pentru rubrica "Domiciliu" s-au folosit de la 1 pînă la 4 coloane conţinînd: localitatea, strada, casa, blocul şi apartamentul;
- domiciliul indicat doar la un singur alegător de pe pagină;
- pentru numărul actului de identitate s-au folosit una sau două coloane.

Comparaţie generală

În urma efectuării analizei computerizate a 1.955 liste electorale după criteriile aplicate au fost detectate 169.523 erori, ce constituie 6,33% din numărul total de alegători incluşi în liste (2.683 mln. alegători). Constatăm că îmbunătăţirea calităţii listelor electorale este minimă.

Tabelul 8. Numărul total al erorilor detectate în listele electorale

	Martie-	Mai 2011	Septembrie-	Martie-

	aprilie 2011		decembrie 2011	aprilie 2012
Erori în acte (total)	244.657 (9.2%)	53.291 (5.0%)	227.600 (8.6%)	169.523 (6,33%)

Concluzii şi recomandări

Analiza computerizată a listelor electorale întocmite de către APL reprezintă un instrument eficient de îmbunătăţire a calităţii listelor electorale, folosindu-l pot fi detectate, apoi grupate pe tipuri, toate erorile din structura listelor, iar urmărind frecvenţa lor se pot elabora soluţii, strategii de eliminare a greşelilor tehnice.

Rezultatele analizei din martie-aprilie 2012 ne permit să constatăm următoarele:

- Procentul erorilor din listele electorale este încă destul de mare.

La moment acesta constituie 6,33%.

- Colaborarea cu APL în domeniul listelor electorale este problematică

Termenul de expediere a listelor a fost prelungit, iar în cazul a 3 primării s-a solicitat aplicarea sancţiunii contravenţionale.

- Procesul de menţinere/actualizare a listelor electorale nu este standardizat

APL folosesc diferite formate electronice pentru menţinerea şi actualizarea listelor electorale, diferite sisteme de înscriere a datelor în liste.

Se recomandă realizarea următoarelor activităţi în vederea îmbunătăţirii calităţii listelor electorale:

- deplasarea în teritoriu a grupurilor mobile GLLE pentru acordarea asistenţei tehnice şi instructive APL în procesul de actualizare a listelor;
- aprofundarea nivelului de analiză a listelor electorale şi realizarea studiului „Alegător la liste – liste la alegător”. Efectuarea analizei computerizate cel puţin o dată pe an;
- crearea unui program electronic standardizat de întocmire/actualizare a listelor electorale care va exclude posibilitatea erorilor şi instalarea acestuia la APL;
- îmbunătăţirea comunicării cu APL în privinţa listelor electorale prin elaborarea şi implementarea unui program de instruire în domeniul înregistrării alegătorilor şi întocmirii listelor electorale, menţinerea contactelor individuale;
- elaborarea unor standarde şi mecanisme standardizate de actualizare a listelor electorale.

Modificările operate în listele electorale de bază în urma precizării acestora după 1 ianuarie 2012 conform notei informative de la APL

În urma colectării de la primării a informaţiilor privind modificările operate în listele electorale de bază după 1 ianuarie 2012, Comisia Electorală Centrală a efectuat generalizarea datelor în ansamblu pe ţară.

Conform datelor din listele electorale prezentate, numărul de alegători la situaţia din 1 martie 2012 este de 2 mln. 683 mii 496, fiind determinată o diferenţă spre majorare a numărului de alegători cu 24 259 de la ultimul scrutin din 5 iunie 2011.

Pentru a clarifica de ce numărul de alegători pe ţară a crescut, Comisia a solicitat autorităţilor locale să precizeze datele înscrise în listele electorale prin a le verifica din nou pe fiecare localitate. În urma precizărilor efectuate de către primării, au fost identificate următoarele cauze care au dus la majorarea numărului de alegători, acestea fiind justificate:

- includerea în liste a alegătorilor plecaţi peste hotarele ţării, dar cu domiciliu permanent în localitatea respectivă;

- includerea în listele electorale de bază a alegătorilor de pe listele suplimentare, ridicate de la instanţele de judecată;

- completarea şi actualizarea listelor electorale în baza datelor oferite de ÎS „CRIS „Registru”.

Creşteri semnificative au fost constatate în datele prezentate de unele primării din componenţa raioanelor Basarabeasca, Cantemir, Căuşeni, Nisporeni, Ungheni, UTA Găgăuzia, precum şi în municipiul Bălţi. Anume în aceste 7 unităţi teritorial-administrative s-a observat o majorare considerabilă a numărului de alegători în raport cu ultimul scrutin din 5 iunie 2011.

Se impune în acest context oportunitatea aplicării metodei comparative la analiza datelor prezentate de APL privind modificările operate în listele electorale, acestea fiind comparate cu cele furnizate de Întreprinderea de Stat „Centrul Resurselor Informaţionale de Stat „Registru" (ÎS „CRIS „Registru").

În Republica Moldova sistemul de înregistrare a alegătorilor este unul „pasiv", de aceea toată responsabilitatea privind înregistrarea alegătorilor şi întocmirea corectă a listelor electorale aparţine primăriilor, adică autorităţilor publice locale.

Integritatea şi corectitudinea listelor electorale va permite crearea şi menţinerea unui registru electoral al alegătorilor exact şi rezistent la fraude. Acest lucru este instrumentul de bază care poate asigura şi garanta realizarea unor alegeri corecte şi credibile.

Implementarea graduală a Registrului de stat al alegătorilor

Registrul de stat al alegătorilor este un sistem informaţional unic integrat de evidenţă a alegătorilor din Republica Moldova, destinat colectării, stocării, actualizării şi analizei informaţiei despre cetăţenii Republicii Moldova care au atins vîrsta de 18 ani şi nu sînt legal limitaţi în drepturile lor civile.

În anul 2012 a continuat implementarea graduală a Registrului de stat al alegătorilor. S-a decis ca testarea registrului să fie efectuată în cadrul alegerilor locale noi ce se vor organiza în cursul anului, de asemenea la referendumul local din satul Nihoreni al raionului Rîşcani.

În scopul verificării corectitudinii întocmirii şi actualizării listelor electorale, a fost efectuat auditul computerizat al listelor prezentate de cele 6 primării ale localităţilor în care s-au desfăşurat alegerile locale noi (comuna Trifăneşti din raionul Floreşti, comuna Danu din raionul Glodeni, satul Cîrpeşti din raionul Cantemir, satul Hristici din raionul Soroca, comuna Albina din raionul Cimişlia şi comuna Morenii Noi din raionul Ungheni) şi de Primăria satului Nihoreni din raionul Rîşcani.

Implementarea graduală a Registrului de stat al alegătorilor a avut loc în 6 secţii de votare din cele 12 constituite pentru alegeri noi (în comunele Trifăneşti, Danu, Albina şi Morenii Noi – 4 localităţi). În secţiile de votare din satele Cîrpeşti şi Hristici nu a fost posibilă punerea în aplicare a Registrului din cauza unor probleme de ordin tehnic (lipsa conexiunii la Internet), iar în satul Nihoreni pentru că exista o diferenţă foarte mare între cifrele din listele întocmite de primărie şi cele din Registrul de Stat al Populaţiei.

Pentru aceasta listele electorale au fost introduse în sistem. În procesul de actualizare a listelor, la dispoziţia autorităţilor publice locale a fost pusă informaţia din Registrul de Stat al Populaţiei (RSP) privind modificările ce au intervenit de la ultimele alegeri. Modificările urmau a fi introduse în listele electorale de bază de către autorităţile locale.

În procesul compilării listelor şi confruntării datelor cu informaţia din Registrul de stat al Populaţiei au fost constatate neconcordanţe în ceea ce priveşte evidenţa alegătorilor (datele înscrise în lista electorală de către APL difereau de cele din RSP, una dintre cauze fiind indicarea incompletă a domiciliului alegătorilor)[21].

Au fost supuse analizei calitative şi listele electorale suplimentare. Astfel, în majoritatea secţiilor de votare pe lista suplimentară au votat între 5-18 alegători, cu excepţia secţiei de votare nr. 17 din circumscripţia Cîrpeşti nr. 9, unde în lista electorală suplimentară au fost înscrişi 100 alegători. În legătură cu acest fapt Consiliul electoral Cîrpeşti a întocmit o notă explicativă, totodată

[21] Problema a fost deosebită în cazul satului Nihoreni, deoarece la referendumul local în liste figurau 2406 alegători, iar potrivit datelor din RSP aveau înregistrat domiciliul în această localitate doar circa 300 persoane.

responsabilului de întocmirea şi actualizarea listei electorale din cadrul primăriei i s-a solicitat verificarea suplimentară a datelor şi ajustarea listelor.

Toate secţiile de votare unde s-a desfăşurat implementarea Registrului au fost dotate cu cîte 2 laptopuri pentru operatori. Acestea au fost conectate la Internet prin tehnologia 3G şi pe fiecare s-a instalat un soft special care crea conexiune securizată VPN cu serverul Comisiei Electorale Centrale prin canalul de fibră optică oferit de ÎS „Centrul de telecomunicaţii speciale”.

Au fost selectaţi şi instruiţi cîte 2 operatori pentru fiecare secţie de votare (12 în total) care au lucrat în ziua scrutinului. Operatorii aveau sarcina să verifice dacă persoana care s-a prezentat la secţia de votare avea dreptul să voteze anume la această secţie sau dacă a mai votat. Pentru aceasta operatorul introducea seria şi numărul buletinului sau IDNP al alegătorului în cîmpul respectiv, iar pe ecran apărea confirmarea că această persoană aparţine acestei secţii de votare, iar dacă nu – sistemul afişa pe ecran un mesaj că persoana aparţine altei secţii sau a mai votat în cadrul acestor alegeri.

Pentru a crea Registrul pentru aceste localităţi, s-au importat în sistem din baza de date a ÎS „CRIS „Registru” datele despre persoanele cu drept de vot domiciliate sau cu reşedinţa în localităţile respective. Aceste date au fost contrapuse cu cele din listele electorale transmise de primării, iar diferenţele apărute au fost prelucrate manual. În acest fel, s-au obţinut liste electorale electronice pentru toate localităţile unde urmau să fie organizate alegeri locale noi.

Ulterior analizării listelor electorale de bază şi celor suplimentare de la alegerile locale noi din anul 2012, Comisia Electorală Centrală a solicitat organelor abilitate întreprinderea acţiunilor de rigoare pentru verificarea datelor şi eliminarea diferenţelor.

Tabelul de mai jos permite compararea cifrelor privind numărul de alegători în localităţile unde s-au desfăşurat alegeri locale noi pe parcursul anului 2012.

Tabelul 9. Numărul de alegători înscrişi în listele electorale de bază întocmite de APL şi numărul de alegători conform RSP/SIAS „Alegeri”

Denumirea raionului	Denumirea localităţii	Nr. s/v	Alegători înscrişi în LEB	Alegători înscrişi în RSP	Alegători incluşi în SIAS în urma verificării	Diferenţa alegători LEB – SIAS	Diferenţa alegători SIAS – LEB
Floreşti	com. Trifăneşti	66	758	813	758	0	55
		67	348	379	348	0	31
Soroca	s. Hristici	34	992	1004	774	218	230
Glodeni	com. Danu	19	1166	2270	1017	149	-
		20	1002		919	83	0
		21	57	39	-	-	-
		22	227	191	191	36	0
Cantemir	s. Cîrpeşti	17	1444	2017	1170	274	847
Cimişlia	com. Albina	12	984	698	610	370	88
		13	371	348	320	51	28
		14	724	670	602	122	68
Ungheni	com. Morenii Noi	51	820	911	696	124	215

Aplicaţia „Lista electorală”

Activitatea de creare a unui program electronic standardizat de întocmire/actualizare a listelor electorale a fost iniţiată de CEC, cu suportul Programului PNUD, prin elaborarea aplicaţiei „Lista electorală”. Aceasta este o aplicaţie on-line şi reprezintă un program care vine în ajutor responsabililor de listele electorale din APL. Acesta le va permite să menţină şi să actualizeze listele electorale, pentru care poartă răspundere, în mod centralizat şi fără a fi necesară procurarea sau cunoaşterea unui pachet de programe special. Avantajele ei sînt:

- obţinerea datelor noi folosind validările aplicaţiei;
- nepermiterea introducerii a careva date sau datelor eronate, cum ar fi:

- numărul incomplet sau excesiv al actului de identitate (cu mai puţine sau mai multe cifre decît este prevăzut acest act);

- IDNP incomplet sau excesiv (cu mai puţin sau mai mult de 13 cifre);

- anul naşterii nereal (de exemplu, 1586 sau 2110);

- nepermiterea introducerii aceluiaşi IDNP de mai multe ori;
- obţinerea datelor actualizate la zi.

Prin această aplicaţie le oferim APL posibilitatea ca, la cerere, să le fie importate listele electorale de către CEC.

VI. ACTIVITATEA FINANCIARĂ

În anul 2012 la baza activităţii financiare a stat asigurarea realizării din punct de vedere financiar a tuturor acţiunilor planificate pentru anul raportat, precum şi a celor legate de diverse evenimente cu suport financiar alocat. În acest sens, a fost elaborat bugetul Comisiei pentru anul 2012. De asemenea, au fost înaintate propuneri şi estimări ale bugetului pentru anii 2013-2014-2015 la componenţa de bază, precum şi la schema de încadrare pentru anii 2012- 2013.

În baza Legii bugetului de stat pe anul 2012 nr. 282 din 27 decembrie 2011, pentru Comisia Electorală Centrală au fost preconizate mijloace bugetare în sumă de 5900,4 mii lei, inclusiv:

- 5796,9 mii lei – componenta de bază;
- 103,5 mii lei – mijloace speciale.

Extrasul de mai jos din anexa nr. 2 la Legea nr. 282/2011 prezintă următoarea structură a cheltuielilor CEC prevăzute pentru anul 2012:

Limitele de cheltuieli pe autorităţi publice finanţate de la bugetul de stat

								-mii lei-
	Codul			Suma	inclusiv			
	grupă principală	grupă	articol		componenta de bază	mijloace speciale	fonduri speciale	proiecte finanţate din surse externe
	2	3	4	5	6	7	8	9
195. Comisia Electorală Centrală								
Cheltuieli, total				5900,4	5796,9	103,5		
Serviciile de stat cu destinaţie generală	1			5900,4	5796,9	103,5		
Autorităţi şi servicii cu destinaţie generală neatribuite la alte grupe	1	8		5900,4	5796,9	103,5		

								-mii lei-
	Codul			Suma	inclusiv			
	grupă principală	grupă	articol		componenta de bază	mijloace speciale	fonduri speciale	proiecte finanţate din surse externe
	2	3	4	5	6	7	8	9
Cheltuieli curente	1	8	100	5850,4	5746,9	103,5		
dintre care cheltuieli de personal	*1*	*8*	*111, 112, 116*	*2810,0*	*2810,0*			
Cheltuieli capitale	1	8	200	50,0	50,0			

În vederea realizării prevederilor legale privind activitatea de bază a Comisiei Electorale Centrale, a organizării şi desfăşurării alegerilor locale noi, şi a referendumului local, CEC a întocmit şi prezentat Ministerului Finanţelor planurile de finanţare conform devizelor de cheltuieli în sumă totală de 5900,4 mii lei, după cum urmează:

- ✓ Cheltuieli pentru întreţinerea Comisiei Electorale Centrale – 5477,0 mii lei;
- ✓ Cheltuieli pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi – 296,2 mii lei, inclusiv:

  - Comisia Electorală Centrală – 48,8 mii lei;
  - pentru întreţinerea Consiliilor electorale ale circumscripţiilor electorale comunale/săteşti - 154,8 mii lei;
  - pentru întreţinerea birourilor electorale ale secţiilor de votare – 92,6 mii lei;
- ✓ Cheltuieli pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului local de revocare a unui primar – 23,7 mii lei.

Pe parcursul anului de gestiune, după cum s-a menţionat în compartimentul III al prezentului raport, au fost desfăşurate alegeri locale noi ale primarilor în 6 localităţi: în luna mai – alegerea primarului comunei Trifăneşti din raionul Floreşti şi în luna noiembrie – alegerea primarilor în alte 5 localităţi, şi prin hotărîrea CEC nr. 1410 din 4 septembrie 2012, a fost stabilită data de 21 octombrie 2012 pentru desfăşurarea referendumului de revocare a primarului satului Nihoreni din raionul Rîşcani, pentru care a fost necesară alocarea de mijloace financiare. În acest sens, pentru fiecare dintre cele 7 consilii electorale de circumscripţie de nivelul întîi şi 12 birouri electorale ale secţiilor de votare constituite în perioada de referinţă au fost întocmite planuri de finanţare conform devizelor de cheltuieli aprobate de CEC şi prezentate Ministerului Finanţelor pentru executare. S-a realizat în acest context şi activitatea necesară atribuirii codurilor trezoreriale şi fiscale pentru cele 7 organe electorale inferioare constituite în vederea organizării şi desfăşurării alegerilor, precum şi a referendumului local. A fost stabilit, prin hotărîri CEC, numărul de membri şi personal degrevat pentru termene corespunzătoare activităţii în fiecare dintre organele electorale respective.

Pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi din anul 2012 şi a referendumului local de revocare a primarului au fost executate cheltuieli în sumă de 289,8 mii lei.

Următorul tabel reflectă cheltuielile repartizate pe organe electorale:

-mii lei-

Cheltuieli	Aprobat 2012	Executat 2012	Sold
pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi efectuate de:	296,2	266,1	30,1
- Comisia Electorală Centrală (buletine de	48,8	26,1	22,7

vot, invitaţii)			
- Consiliile electorale de circumscripţie comunale/săteşti	154,8	152,3	2,5
- Birourile electorale ale secţiilor de votare	92,6	87,7	4,9
pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului local de revocare a primarului	23,7	23,7	---
Total	***319,9***	***289,8***	***30,1***

Consiliile electorale prezintă Comisiei Electorale Centrale darea de seamă privind executarea devizului de cheltuieli, cu toate anexele, în termen de cel mult o lună după ziua alegerilor. În urma verificării dărilor de seamă prezentate de consiliile electorale de circumscripţie de nivelul întîi, s-a constatat că la utilizarea mijloacelor financiare pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi din 2012 au fost respectate limitele şi destinaţiile cheltuielilor aprobate.

Soldurile mijloacelor financiare neutilizate din conturile trezoreriale ale organelor electorale inferioare la finele fiecărei perioade electorale sînt acumulate şi transferate pe conturile trezoreriale ale Comisiei pentru a fi utilizate după necesităţi, iar la sfîrşitul anului, dacă nu sînt utilizate, se fac venit la bugetul de stat.

Pentru reglementarea cheltuielilor concurenţilor electorali s-a aprobat plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral la alegerile locale noi, stabilindu-se şi obligativitatea raportării veniturilor şi cheltuielilor de către aceştia. Au fost elaborate formularele necesare privind evidenţa contabilă atît pentru consilii, cît şi pentru concurenţii electorali.

În perioada electorală pentru aceste alegeri CEC a colectat şi a luat act de rapoartele financiare ale concurenţilor electorali şi în urma verificării rapoartelor, s-a constatat că veniturile şi cheltuielile reflectate în ele sînt identice cu datele trimise de băncile în care concurenţii electorali au deschis conturi cu menţiunea “Fond electoral”.

Comisia Electorală Centrală, prin hotătîrea sa, a aprobat Raportul financiar privind veniturile şi cheltuielile concurenţilor în campania electorală pentru alegerile locale noi: la venituri în sumă de 43400 lei, la cheltuieli – 42900,8 lei (în baza rapoartelor prezentate de consiliile electorale). CEC a solicitat Ministerului Afacerilor Interne la 13 noiembrie 2012 examinarea corectitudinii informaţiei prezentate de concurenţii electorali privind veniturile şi cheltuielile efectuate în cadrul campaniei electorale pentru alegerile din 11 noiembrie. Conform răspunsului primit de la Departamentul Poliţiei al MAI, încălcări la efectuarea operaţiunilor financiare în campania electorală, precum şi temeiuri pentru declanşarea unor investigaţii sub aspect penal nu au fost depistate.

Pe parcursul anului 2012 pentru întreţinerea activităţii Comisiei Electorale Centrale s-au efectuat la timp decontările cu diverse instituţii în baza contractelor încheiate pe parcursul anului 2012 (în total 110 contracte înregistrate pe articole şi 14 acorduri adiţionale înregistrate la Trezoreria de Stat), care au fost prezentate Ministerului Finanţelor pentru executare (în total 935 ordine de plată), fiind întocmite şi prezentate în termen dările de seamă contabile.

În cadrul pregătirilor pentru organizarea şi desfăşurarea evenimentului consacrat marcării a 15 ani de activitate a CEC, s-au executat transferurile mijloacelor băneşti în baza contractelor şi facturilor.

Au fost efectuate calculele drepturilor salariale ale personalului CEC, a remuneraţiilor cuvenite privind contractele de prestări servicii şi calculate drepturile cuvenite pentru perioada de concediu de odihnă conform prevederilor legale şi a concediilor pentru incapacitate temporară de muncă în baza actelor medicale avizate. S-au efectuat, lunar şi trimestrial, toate transferurile la bugetul de stat în termenele prevăzute de lege şi prezentate în termenele legale declaraţiile

obligatorii privind impozitul pe venit, contribuţiile de asigurări sociale şi primele de asigurări medicale, fiind întocmite fişele personale ale tuturor salariaţilor CEC.

CEC a dat curs mai multor invitaţii de a participa la diverse evenimente în străinătate, atît legate de observarea desfăşurării scrutinelor, cît şi celor ce ţin de procesul electoral. Membrii şi funcţionarii CEC au efectuat deplasări nu numai în străinătate, ci şi în interiorul ţării. Cheltuielile pentru deplasări s-au efectuat în baza unui fond cu această destinaţie, prevăzut în buget. Pentru efectuarea deplasărilor în străinătate care necesitau cheltuieli din partea CEC au fost aprobate hotărîri în care se specifica de fiecare dată ce fel de cheltuieli suportă CEC (cazare, masă, transport, diurnă etc.) şi care vor fi acoperite de către organizatorii evenimentului sau părţii gazdă.

Pe parcursul anului 2012 au fost executate cheltuieli curente pentru întreţinerea activităţii Comisiei Electorale Centrale în sumă de 5231,6 mii lei.

Configuraţia internă a cheltuielilor curente repartizate pe articole ale clasificaţiei bugetare pe anul 2012 prezintă următoarea structură analitică:

-mii lei-

Indicii	Art.	Al.	Aprobat 2012	Executat 2012	Sold
Retribuirea muncii	111		2243,8	2231,4	12,4
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii	112		492,6	490,3	2,3
Plata mărfurilor şi serviciilor	113		2024,9	1930,4	94,5
Deplasările în interes de serviciu	114		206,1	206,1	
Prime de asig. oblig. de asist. med. achitate de patroni	116		73,6	73,2	0,4
Transferuri catre populatie	135		320,0	198,8	121,2
Procurarea mijloacelor fixe	242		96,0	91,4	4,6
Reparaţia capitală a clădirilor administrative	243	04	20,0	10,0	10,0
TOTAL - Cheltuieli generale			***5477,0***	***5231,6***	***245,4***

Soldurile rămase la finele anului 2012 sînt transferate la bugetul de stat, iar la 1 ianuarie 2013 Comisia este finanţată conform bugetului aprobat şi planurilor de finanţare prezentate Ministerului Finanţelor.

În vederea obţinerii autonomiei financiare CEC a expediat o adresă către Ministerul Finanţelor cu solicitarea de autonomie financiară (scrisoarea CEC nr.1648 din 10.07.2012), după care i-a prezentat propunerile privind includerea în bugetul de stat a cheltuielilor legate de funcţionarea sa şi de efectuarea alegerilor planificate. Ministerul Finanţelor, ca urmare a consultărilor, a acceptat includerea în bugetul de stat a cheltuielilor aprobate prin hotărîrea CEC nr.1448 din 25 septembrie 2012 „Cu privire la aprobarea Devizului de cheltuieli pentru desfăşurarea activităţii Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2013 şi Devizului de cheltuieli pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi din 2013”[22]. Astfel, la 26 septembrie 2012 i-au fost prezentate pentru prima dată Parlamentului, pentru includerea directă în bugetul de stat, cheltuielile legate de funcţionarea Comisiei Electorale Centrale şi cheltuielile pentru desfăşurarea alegerilor locale noi în anul 2013, aprobate prin hotărîrea CEC nr.1448 din 25 septembrie 2012.

Drept urmare, Parlamentul, prin Hotărîrea nr. 247 din 02.11.12, a aprobat bugetul Comisiei Electorale Centrale pe anul 2013[23], punînd în sarcina Comisiei economie, buget şi finanţe, monitorizarea executării acestei hotărîri.

[22] http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=6413&start=180&l=

[23] http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=345639

VII. PERSONALUL ŞI DEZVOLTAREA INSTITUŢIONALĂ

Reorganizarea Aparatului Comisiei Electorale Centrale

La finele anului 2011, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărîrea cu privire la aprobarea structurii şi efectivului-limită ale Aparatului CEC. Procedura de reorganizare a Aparatului Comisiei a fost demarată în scopul unei mai bune administrări a procesului electoral, pornind de la necesitatea asigurării exercitării atribuţiilor funcţionale pe care le-a dobîndit Comisia în timp, precum şi ca urmare a volumului de lucru pus în sarcina Aparatului CEC.

Potrivit hotărîrii nominalizate, în structura Aparatului Comisiei au fost incluse 9 subdiviziuni structurale (6 direcţii şi 3 servicii), cu un efectiv-limită în număr de 37 de unităţi, după cum urmează:

Şef al Aparatului CEC – 1 unitate
Direcţia management alegeri - 6 unităţi
Direcţia tehnologii informaţionale şi gestionarea listelor electorale – 6 unităţi
Direcţia analiză şi documentare – 5 unităţi
Direcţia juridică – 6 unităţi
Direcţia financiar-economică – 6 unităţi, care include:
Serviciul metodologic şi rapoarte financiare din cadrul Direcţiei financiar-economice
Direcţia comunicare, relaţii publice şi mass-media – 5 unităţi
Serviciul resurse umane – 1 unitate
Serviciul audit intern – 1 unitate.

Noua structură a Aparatului CEC a fost aprobată în corespundere cu ultimele modificări ale legislaţiei ce reglementează raporturile juridice ale funcţionarilor publici. Astfel, la modificarea statului de personal s-a ţinut cont de implementarea noilor titluri ale funcţiilor publice conform rigorilor Legii nr.155 din 21 iulie 2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcţiilor publice.

Totodată, se relevă că legea menţionată urma să intre în vigoare la data punerii în aplicare a noului sistem de salarizare a funcţionarilor publici. În aceste circumstanţe, implementarea noii structuri a Aparatului CEC a fost amînată pînă la adoptarea noii legii cu privire la sistemul de salarizare a funcţionarilor publici.

În luna mai a anului 2012, prin dispoziţia preşedintelui Comisiei Electorale Centrale a fost aprobat statul de personal al Aparatului CEC şi fişele de post elaborate corespunzător noilor funcţii publice constituite.

Ca urmare a procedurilor de personal mai sus descrise, la data de 15 august 2012, a fost emisă dispoziţia preşedintelui cu privire la numirea în funcţia publică. În temeiul dispoziţiei, 11 funcţionari au fost numiţi în funcţii publice prin promovare şi 10 funcţionari prin transfer în interesul serviciului. În consecinţă, au fost declarate vacante 14 funcţii publice şi 1 post de deservire tehnică în cadrul Aparatului CEC.

În conformitate cu prevederile art. 29 alin. (3) din Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public şi ale Regulamentului cu privire la ocuparea funcţiei publice vacante prin concurs, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009, Comisia a lansat, la 7 septembrie 2012, desfăşurarea concursului privind ocuparea funcţiilor publice vacante din cadrul aparatului său, prin publicarea anunţului corespunzător în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Astfel, din totalul de 14 funcţii publice declarate vacante, 6 sînt funcţii de conducere şi 8 de execuţie. Necesită a fi menţionat că, din totalul mai sus specificat, 2 funcţii publice (1 de conducere şi 1 de execuţie) au fost declarate doar temporar vacante din motivul aflării titularelor acestora în concediu de îngrijire a copilului.

În urma desfăşurării concursului, inclusiv în condiţiile prelungirii termenului de depunere a dosarelor de concurs, structura Aparatului CEC a fost suplinită cu 9 funcţii publice din cele 14 declarate vacante.

La etapa actuală, după implementarea procedurilor de ocupare a funcţiilor publice din cadrul Aparatului CEC (concurs, promovare, transfer), nivelul de încadrare a funcţionarilor publici conform statului de personal se prezintă în felul următor:

a) 11 funcţii publice de conducere, dintre care 9 funcţii suplinite (7 femei, 2 bărbaţi), 2 fiind vacante;

b) funcţii de execuţie, dintre care:

- 4 consultanţi principali (2 femei, 2 bărbaţi);
- 6 consultanţi superiori (5 femei, 1 bărbat);
- 8 consultanţi (5 femei, 3 bărbaţi), plus 2 funcţii vacante (1 temporar vacantă);
- 1 specialist principal (bărbat), plus 2 funcţii vacante;
- 1 auditor intern (femeie);
- 1 funcţie de deservire tehnică (femeie).

Prin urmare, din cele 37 funcţii aprobate, au fost recrutate şi numite în funcţie 32 de persoane, în continuare rămînînd a fi vacante 5 funcţii, şi anume: şef direcţie şi consultant în Direcţia tehnologii informaţionale şi gestionarea listelor electorale, specialist principal în Direcţia financiar-economică, consultant (temporar vacantă) al Serviciului metodologic şi rapoarte financiare din cadrul Direcţiei financiar-economice; specialist principal în Direcţia comunicare, relaţii publice şi mass-media.

De asemenea, este de menţionat că pe parcursul anului 2012, au fost încetate raporturile de serviciu cu 5 funcţionari publici (3 prin cerere de demisie, 1 prin transfer, 1 funcţionar în urma procedurii de reorganizare – modificarea statului de personal) şi 3 persoane cu funcţii de deservire tehnică (1 la cerere, 2 persoane în rezultatul procedurii de reorganizare).

Informaţia cu privire la procedura de organizare a concursului este plasată şi actualizată pe site-ul CEC[24].

Crearea unui sistem de stagiu de practică în cadrul CEC

Pentru a efectua stagiul de practică la Comisia Electorală Centrală solicitantul depune o cerere adresată preşedintelui CEC. După ce îi este acceptată cererea, între solicitant şi CEC se încheie un Acord de efectuare a stagiului de practică, iar persoana respectivă poate deja începe activitatea în calitate de practicant.

Acordul stabileşte condiţiile de desfăşurare a stagiului de practică, inclusiv termenul şi programul de efectuare a stagiului, persoanele desemnate în calitate de îndrumători, drepturile şi responsabilităţile părţilor acordului.

Totodată, părţile acordului se obligă, la finalizarea stagiului de practică, să perfecteze documentele aferente activităţii desfăşurate. Astfel, Comisia eliberează practicantului referinţa în care consemnează modul şi condiţiile de realizare a stagiului de practică, precum şi calificativul propus de către specialiştii îndrumători. La rîndul său, practicantul prezintă Comisiei un Raport de activitate care va conţine, pe lîngă descrierea sarcinilor realizate, şi unele recomandări şi propuneri vizînd efectuarea stagiului în cadrul CEC.

Pe parcursul anul 2012, în cadrul Comisiei şi-au desfăşurat stagiul de practică 4 persoane, fiind evaluate cu calificativele „foarte bine”. În general, cei 4 practicanţi au fost familiarizaţi cu activitatea Comisiei în ansamblu, fiind încadraţi în mod special în activitatea din cadrul direcţiilor management alegeri şi juridice.

[24] Rubrica „Funcţii vacante” http://cec.md/index.php?pag=page&id=38&l=

VIII. ATRIBUIREA MANDATELOR DE CONSILIER ÎN CONSILIILE RAIONALE, ORĂŞENEŞTI (MUNICIPALE) ŞI SĂTEŞTI (COMUNALE)

În cadrul exercitării responsabilităţilor privind atribuirea mandatelor de consilier, în perioada raportată 84% (477) din numărul total de hotărîri (569) adoptate de Comisia Electorală Centrală a vizat tematica dată.

Cele 477 hotărîri au avut drept subiect atribuirea a 591 mandate noi de consilieri în unităţile administrativ teritoriale de nivelurile întîi şi al doilea. Dintre care:

- municipale – 11 mandate;
- raionale – 85 mandate;
- orăşeneşti – 61 mandate;
- săteşti (comunale) – 434 mandate.

Cauzele încetării înainte de termen a celor 591 mandate ale aleşilor locali au fost următoarele:

- incompatibilitatea funcţiei – 307 cazuri;
- demisia consilierului – 226 cazuri;
- intrarea în vigoare a sentinţei prin care se interzice de a ocupa funcţii publice – 2 cazuri;
- absenţă fără motive întemeiate de la trei şedinţe consecutive ale consiliului – 1 caz;
- deces – 55 cazuri.

Cei 226 consilieri cărora le-au fost ridicate mandatele în legătură cu demisia au fost aleşi din partea următoarelor formaţiuni politice:

- Partidul Democrat din Moldova – 49;
- Partidul Comuniştilor din Republica Moldova – 69;
- Partidul Liberal Democrat din Moldova – 60;
- Partidul Liberal – 38;
- Partidul Social Democrat – 4;
- Partidul Republican din Moldova – 2;
- Partidul Politic „Casa Noastră – Moldova” – 1;
- Partidul Politic „Partidul Socialiştilor din Republica Moldova” – 1
- Blocul electoral „Forţa a treia” – 2.

De asemenea, au fost înregistrate 120 cazuri de refuz a mandatului de consilier de către candidaţii supleanţi, motivele invocate fiind următoarele: boală, schimbarea locului de trai etc. Un alt motiv care face imposibilă atribuirea mandatului de ales local este aflarea îndelungată a candidatului supleant peste hotarele ţării – 6 cazuri.

Analiza deciziilor consiliilor locale[25] privind ridicarea înainte de termen a mandatelor aleşilor locali a arătat că majoritatea a fost întocmită cu respectarea cerinţelor legislaţiei electorale, acestea servind ca bază pentru adoptarea de către Comisie a hotărîrilor corespunzătoare.

Анализ актов о лишении мандатов советников, принятых органами МПУ.

ЦИК установила отклонения от правовых норм, связанных с процедурой лишения мандатов советников местными советами, которые по своему характеру могут быть сгруппированы следующим образом:

Нарушение сроков прекращения положения несовместимости.

Местными советами не соблюдалась статья 8 Закона о статусе местного выборного лица, № 768-XIV от 2 февраля 2000 г., требующая от местного выборного лица прекращения

[25] Центральная избирательная комиссия обнародовала информацию о результатах анализа решений местных советов о досрочном прекращении полномочий советников http://www.cec.md/index.php?pag=news&opa=view&id=558&tip=comunicat&start=&l

положения несовместимости в 30-дневный срок со дня его возникновения. После всеобщих местных выборов от 5 июня 2011 г. и до начала 2012 г. положение несовместимости не было прекращено в 54 случаях, которые подпадали под ч. (2) ст. 84 Закона о местном публичном управлении, № 436-XVI от 28 декабря 2006 г., касательно одновременного исполнения полномочий советника и примара. В течение 2012 г. положение несовместимости было прекращено местными советами во всех установленных случаях.

Необходимо отметить, что не все территориальные бюро Государственной канцелярии вмешались для решения случаев несовместимости, как того предусматривает ст. 8 Закона № 768/2000, несмотря на то, что ЦИК обращалась по этому вопросу в Государственную канцелярию письмом № 8/1340 от 26 января 2012 г.

По настоянию Центральной избирательной комиссии к концу первого семестра были разрешены 38 случаев, остальные до октября.

В связи с внесением изменений в ст. 7 Закона № 768/2000[26], в соответствии с которыми были установлены новые случаи несовместимости, во второй половине 2012 г. количество прекращенных местными советами мандатов увеличилось. Тем не менее, несоблюдение прекращения несовместимости остается проблемой, так как в связи с изменениями в законодательстве были необходимы некоторые разъяснения и толкования в отношении их применимости.

Необходимо подчеркнуть, что в соответствии с поправками к статье 8 Закона № 768/2000, если совет не принял решение о лишении мандата находящегося в положении несовместимости местного выборного лица, вопрос о лишении местного выборного лица мандата решается в судебном порядке по инициативе территориального бюро Государственной канцелярии или по обращению Национальной антикоррупционной комиссии.

Для улучшения ситуации и предотвращения дальнейших таких случаев были сформулированы следующие предложения[27]:

- создание механизмов для взаимной информации между Государственной канцелярией и Центральной избирательной комиссией касательно решений о досрочном прекращении полномочий советников (для предотвращения задержки передачи соответствующих решений в ЦИК);
- включение в учебные программы соответствующих тем для заинтересованных субъектов (судей, секретарей местных советов, членов окружных избирательных советов);
- обмен положительным опытом (положительные примеры довести до сведения местных советов), с обращением внимания на тот факт, что акты, принятые при участии в голосовании советника, находящегося в положении несовместимости после истечения законного срока, могут быть признаны недействительными;
- разработка единых требований к материалам, прилагаемым к заявлениям о распределении мандатов кандидатам в советники (образцы заявления, решений для каждой ситуации).

Задержка передачи принятых местным советом решений.

Хотя законный срок, отведенный для прекращения положения несовместимости, соблюдается советом, он направляет в Центральную избирательную комиссию принятое решение только через несколько месяцев (даже через 8-9 месяцев), а это является отступлением от законных процедур.

---

[26] Изменения, внесенные Законом № 168 от 11.07.2012.

[27] Сведения о результатах рассмотрения случаев касательно несовместимости должностей, представленные Управлением менеджмента выборов Аппарата ЦИК

Это говорит о плохой работе секретарей местных советов, обязанных в соответствии с п.g) ч.(1) ст. 39 Закона № 436/2006 уведомлять и представить в течение пяти дней, если законом не предусмотрено иное, органам власти и заинтересованным сторонам документы, принятые местным советом или примаром.

Таким образом, в 2012 г. ЦИК предупредил посредством постановлений 12 секретарей о необходимости соблюдения сроков направления принятых советом решений.

Представление неполного комплекта документов.

Некоторые местные советы, в нарушение требований п.25 Инструкции о распределении мандатов советников районных, городских (муниципальных), секторальных и сельских (коммунальных) советов отправляют в Центральную избирательную комиссию неполный комплект документов для распределения мандатов советников (отсутствуют заявления, решения, заявления кандидатов в советники и т.д.). Только после повторного вмешательства должностных лиц Комиссии недостающие документы представляются секретарями местных советов. Несмотря на то, что органам МПУ был разъяснен порядок представления документов в Центральную избирательную комиссию (им был отправлен циркуляр), ситуация остается проблематичной.

С октября 2012 г. представленные в нарушение требований вышеуказанной Инструкции материалы были возвращены для их оформления в соответствии с требованиями законодательства (13 случаев).

Досрочное прекращение полномочий выборного лица в связи с отсутствием без уважительных причин на трех заседаниях совета подряд.

До введения в Закон № 436/2006 положения согласно которому мандат советника может быть прекращен досрочно соответствующим советом в случае отсутствия советника без уважительных причин на трех заседаниях совета подряд (Закон № 768/2000 содержал эту норму), решения местных советов о лишении мандатов советников по этой причине отсылались им назад на повторный пересмотр, поскольку на тот момент существовало противоречие норм между двумя законодательными актами. К направленным в адрес соответствующих советов 20 разъяснительным письмам было приложено заключение Комиссии по вопросам права, назначениям и иммунитету и Комиссии по публичному управлению и региональному развитию Парламента, в которых были даны разъяснения касательно применимости положений законодательных актов.

Законом № 220 от 19 октября 2012 г. часть (1) ст. 24 Закона № 436/2006 была дополнена пунктом е), предусматривающим в качестве обоснования для лишения советника мандата его отсутствие без уважительных причин на трех заседаниях совета подряд.

В отчетном году были зафиксированы и другие противоречащие действующему законодательству случаи, как направление в Центральную избирательную комиссию документов на ином языке, чем государственный язык (16 случаев), неправильное составление документов (без соблюдения законодательной техники и норм литературного языка, как того требует Закон № 317-XV от 18 июля 2003 г. о нормативных актах Правительства и других органов центрального и местного публичного управления - 15 случаев) и т.д.

Еще одно противоречие было найдено между положениями Закона № 256 от 9 июля 2004 г. об утверждении Положения об удостоверении местного выборного лица и Положения о нагрудном знаке местного выборного лица и нормами ч. (5) ст. 135 Кодекса о выборах касательно выдачи удостоверений избранным советникам и примарам. ЦИК подготовила предложения о необходимости внесения поправок в нормативно-правовую базу относительно органа, выдающего удостоверения местным выборным лицам и кандидатам в советники, после чего Комиссия передает им мандат советника.

Гендерный аспект – советники

Статистические данные показывают, что из 591 случаев прекращения полномочий советника, 401 относится к мужчинам и 190 к женщинам. Что касается распределения 591 мандата Комиссией соотношение следующее: 381 – мужчины и 210 – женщины.

В настоящее время из общего количества в 11 750 советников местных советов 1-го и 2-го уровней 3389 (28,84%) это женщины и 8361 (71,16%) - мужчины. Таким образом, сопоставляя данные с ситуацией после всеобщих выборов 2011 года, число мест в советах, занимаемых женщинами, увеличилось на 150 (+1,28%):

Изменения после всеобщих местных выборов 2011 года

Год	К-во постановлений	Прекращение полномочий			Передача мандатов		
		Всего	М	Ж	Всего	М	Ж
2011	705	1024	830	194	1024	700	324
2012	477	591	401	190	591	381	210

Соответственно, динамика соотношения полов представляется следующим образом:

	Всего мандатов советников	Мужчины	Женщины	% М	% Ж
После всеобщих местных выборов 2011 года	11750	**8511**	**3239**	72.43%	27.57%
К концу 2011 г.	11750	8381	3369	71.33%	28.67%
К концу 2012 г.	11750	**8361**	**3389**	71.16%	28.84%
Разница (По сравнению с ситуацией после всеобщих местных выборов)		**-150**	+150	-1.28%	+1.28%

IX. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЗРАЧНОСТИ В РАБОТЕ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С СМИ

В 2012 году, несмотря на то, что это не был годом выборов, деятельность ЦИК широко освещалась средствами массовой информации. Наиболее активно освещали деятельность Комиссии:

- телевизионные каналы: Молдова 1, TV 7, Publika TV, Euro TV, Prime 1 TV, PRO TV;
- радиостанции: Радио Молдова, Голос Бессарабии, Радио Свободная Европа, Ясское радио;
- газеты: Timpul de dimineaţă, Jurnal de Chişinău, Flux, Moldova Suverană;
- новостные порталы: Allmoldova, Unimedia.md, Politik.md, Tribuna.md, Politcom.com, 24h.md, Hotnews.md, Point.md, Union.md, Impact.md, noi.md, epresa.md;
- пресс-агентства: Moldpres, Info-prim Neo, Basapres;
- другие сайты: itmoldova.com, e-democracy.md, epochtimes-romania.com, news.point.md, civic.md, diaspora.moldova.org, api.md.

На приведенной ниже диаграмме показано количество появлений ЦИК в прессе за месяц[28]:

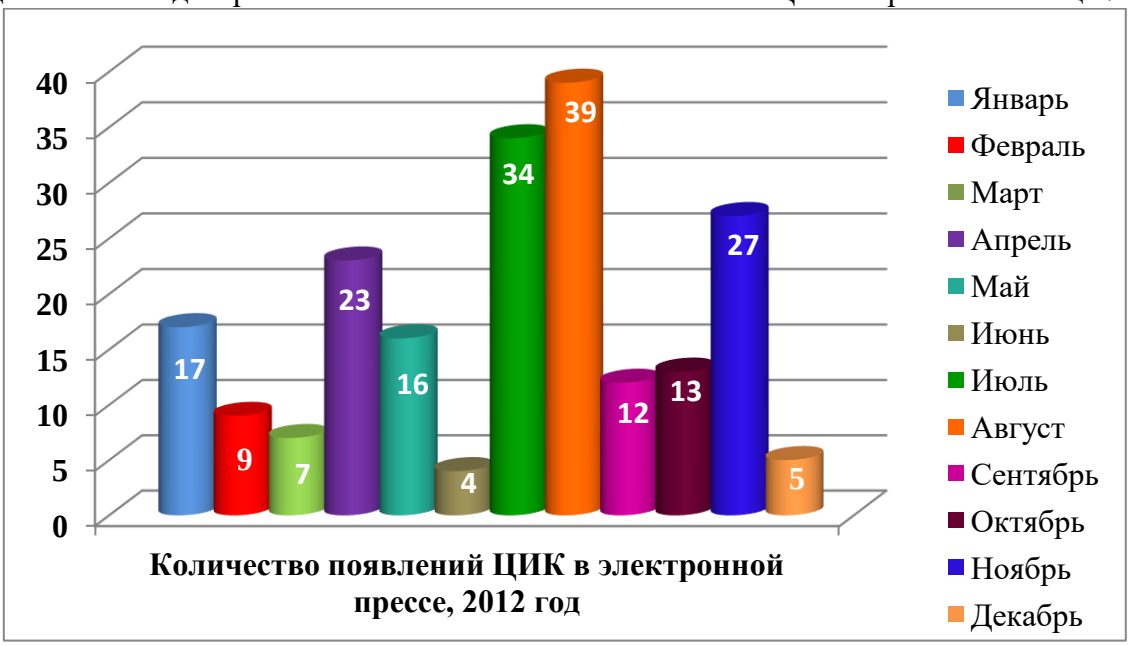

Из графика следует, что наибольшее количество появлений (73) имели место в июле-августе, это связано с тем, что в эти месяцы ЦИК была задействована в проверке подписных листов для республиканского референдума. Освещение работы Комиссии в январе связано с проведенными ЦИК для секретарей районных советов семинарами по управлению списками избирателей. В апреле-мае большое количество появлений в электронных средствах массовой информации (39) объясняется избирательной кампанией по новым местным выборам, состоявшимся в ком. Трифэнешть района Флорешть. Ноябрьские материалы (27) были посвящены событиям, связанным с 15-летием Комиссии, и новым местным выборам, состоявшимся в 5-ти населенных пунктах. Наименьшее количество новостей отмечалось в феврале, марте и июне 2012 г.

В сотрудничестве с общественной национальной телерадиоорганизацией Компания «Телерадио-Молдова» были проведены три радио- и три телевизионные передачи с участием руководства ЦИК и представителей гражданского общества. Так, Радио Молдова подготовила передачи «Журнал общественно-культурных новостей» и «Сила молодежи», Молдова 1 – передачу «Молдова на прямой связи», а Prime 1 TV – передачу «Реплика».

Вместе с тем, были организованы и проведены и другие мероприятия:

Организация брифингов и пресс-конференций

2 февраля 2012 г. состоялась прямая пресс-конференция по случаю Международного дня выборов. Участники конференции были проинформированы об инициативе учреждения этого дня в 2005 году на Глобальной конференции организаторов выборов, прошедшей 14 – 17 сентября 2005 г. в Будапеште. Представители избирательных органов мира назначили первый четверг февраля Международным днем выборов, поскольку большинство международных соглашений в данной области были подписаны в это время года.

[28] Conform datelor din dosarul de presă, ţinut de Direcţia comunicare, relaţii publice şi mass-media din cadrul Aparatului CEC

В день новых местных выборов 13 мая 2012 г. Комиссия организовала для СМИ поездку в коммуну Трифэнешть, где председатель ЦИК представил press point по случаю начала поэтапного внедрения Государственного регистра избирателей.

Подготовка и отправка пресс-релизов

Для этой цели был создан электронный адрес (comunicare.cec @ gmail.com) и заведена контактная база данных средств массовой информации (телевидение, радио, газеты, новостные порталы, информационные агентства), неправительственных организаций, дипломатических миссий, международных организаций и политических партий.

Официальным источником информации для средств массовой информации являются распространяемые Комиссией пресс-релизы. Таким образом, были подготовлены и разосланы **69** пресс-релизов. Сгруппированные по темам, были подготовлены следующие категории пресс-релизов: оповещения - 31, «созданная новость» - 31; предупреждения СМИ - 4; специальные выпуски - 2; реплики - 1. Пресс-релизы распространялись ЦИК с периодичностью 3-9 сообщений в месяц.

Официальная веб-страница Комиссия

Для обеспечения прозрачности в деятельности учреждения все подготовленные / утвержденные ЦИК информационные материалы размещаются на официальной веб-странице Комиссии www.cec.md и на аккаунт (счет) ЦИК на социальной сети www.facebook.com. Необходимо отметить, что для той же цели ЦИК расширила категории информации, размещенной на ее веб-странице. Так, на сайте можно найти электронные версии входящей и исходящей переписки ЦИК и все протоколы заседаний за 2007-2012 годы. Это позволяет давать своевременную и полную информацию о работе Комиссии.

Касательно используемых визуальных средств были осуществлены фото записи событий и других общественных мероприятий с участием руководства Комиссии, членов и служащих Комиссии. Эти материалы были обработаны и размещены на веб-странице Комиссии в разделе «Фото галерея» (всего 14 фото альбомов).

Кроме того, в сотрудничестве с порталом privesc.eu, заседания ЦИК транслировались в прямом эфире, записывались и размещались на веб-странице Комиссии.

Здесь мы должны упомянуть о создании специальной колонки на сайте ЦИК «Часто задаваемые вопросы», посвященной избирательному процессу. Колонка размещена в разделе «Приемная» и содержит вопросы и ответы по процедуре голосования, правилам, которым необходимо следовать в выборах и т.д.

В целях сотрудничества с государственными учреждениями для размещения баннеров на их веб-страницах Центральная избирательная комиссия обратилась в районные советы с просьбой о размещении баннера на их веб-страницах, использование которого позволило бы прямой доступ на официальную веб-страницу Комиссии www.cec.md. Это, по мнению ЦИК, укрепит сотрудничество между Центральной избирательной комиссией и местными органами власти, будет способствовать информированию государственных и служащих избирательной сферы на местах, а также граждан, одновременно будет содействовать повышению сознательности, уровня образования и гражданского участия. До настоящего времени, баннер был размещен на 12 сайтах районных советов: Орхей, Басарабяска, Бричень, Резина, Дубэсарь, Окница, Стрэшень, Штефан-Водэ, Криулень, Шолдэнешть.

Создание электронного бюллетеня ЦИК

Центральная избирательная комиссия приступила к созданию электронных бюллетеней в 2012 году. Электронный бюллетень является дополнительным способом представить работу ЦИК, также сохранить и привлечь интерес общественности к учреждению и его официальной

веб-странице. Кроме того, он оказывает положительное воздействие в плане повышения прозрачности ЦИК, позволяющий просмотреть все новости, события, связанные с ЦИК. Электронный бюллетень рассылается в PDF формате ежемесячно и включает в себя новости, пресс-релизы и отчеты ЦИК в течение отчетного периода. Целевой аудиторией являются политические партии, дипломатические миссии, средства массовой информации и неправительственные организации. В общей сложности, ЦИК разослала девять электронных бюллетеней.

Информационный бюллетень ЦИК

Информационный бюллетень является важным инструментом ЦИК, в основном направленным на информирование общественности о действиях, достижениях и планах Комиссии, тем самым повышая прозрачность ЦИК и избирательного процесса. Издание содержит также материалы исследований и анализа различных вопросов избирательного характера, вызывающих широкий интерес. В каждом выпуске размещены интервью с людьми из избирательной области и из других сфер, имеющих воздействие на общество. Материалы для публикации обычно пишутся служащими и членами ЦИК, а в восьмом номере первого полугодия 2012 г. были включены две статьи, написанные представителями партнеров по развитию ЦИК.

В течение 2012 года были опубликованы два информационных бюллетеня (№ 8 и № 9).

Восьмой номер Информационного бюллетеня содержит ряд статей, отражающих принципы и проблематику проведенных в ЦИК мероприятий, в том числе на следующие темы: финансирование политических партий в Республике Молдове, проведенные Комиссией в первой половине 2012 года тренинги, гендерные вопросы, проверка связанных с заявлениями о регистрации инициативных групп по проведению республиканских референдумов документов, распределение мандатов выборных лиц, необходимость использования новых информационных технологий в избирательном процессе, а также на тему о праве избирателей на объективную информацию и свободе прессы.

Девятый номер посвящен празднованию 15-летию работы Центральной избирательной комиссии как постоянного органа. Таким образом, была разработана концепция издания, были собраны, отобраны и обработаны материалы и фотографии для данного выпуска. Он включает в себя поздравления от различных национальных и иностранных организаций, интервью, присужденные двумя учреждениями грамоты и фотографии с мероприятий по случаю юбилея.

В настоящее время рассматривается целесообразность и возможность официальной регистрации Информационного бюллетеня для публикации с периодичностью раз полугодие.

X. ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Обучение служащих органов МПУ

В целях оказания необходимой поддержки для обеспечения надлежащего качества списков избирателей, которые станут основой при создании Государственного регистра избирателей, 24 января 2012 г. Комиссия провела республиканский семинар по теме «Деятельность Центральной избирательной комиссии и органов местного публичного управления по обновлению и управлению списками избирателей». В семинаре приняли участие члены ЦИК, секретари районных и муниципальных советов, претур муниципия Кишинэу, управляющий делами Исполнительного комитета АТО Гагаузия, служащие

Аппарата ЦИК. Также были приглашены партнеры по развитию и представители Министерства информационных технологий и связи.

В январе 2012 г. Комиссия обратилась к председателям районов с просьбой о предоставлении примарам помощи в работе по выполнению ч. (3) ст. 39 Кодекса о выборах, состоящей в уточнении списков избирателей, а также сборе от примэрий сведений о внесенных после 1 января изменениях в основные списки избирателей с обобщением данных по районам.

В целях обеспечения информационной поддержки и руководства в этой работе, Центральная избирательная комиссия совместно с Международным фондом избирательных систем (МФИС) провела с 6 по 17 февраля 2012 г. во всех административно-территориальных единицах 2-го уровня обучающий семинар для ответственных за обновление избирательных списков лиц из примэрий. Затронутые темы касались в основном соблюдения нормативно-правовой базы, анализа списков избирателей, также была продемонстрирована утилита по проверке/выявлению ошибок в структуре списков избирателей, разработанная УВИСИТ и предложенная органам МПУ для применения. В качестве источника информации и поддержки в работе участникам были распределены следующие материалы: брошюра «Руководство органа местного публичного управления по составлению/обновлению основных списков избирателей», CD с выдержками из Государственного регистра населения о последних изменениях места жительства граждан, достигших 18-ти летнего возраста лицах, умерших лицах и т.д. Извлеченная информация используется и для сопоставления данных из Государственного регистра населения с данными списков избирателей в целях выявления ошибок (несоответствий, пропусков, неправильных записей в списках). Извлеченная информация по населенным пунктам была передана актом приема-передачи, подчеркнув особый режим персональных данных.

Впервые обучающий семинар проводился с участием ответственных за списки избирателей лиц из административно-территориальных единиц первого уровня. На нем прошли подготовку 775 ответственных за составление и уточнение списков избирателей человек из 898 примэрий, что составило 86,3%. В административно-территориальных единицах второго уровня, Бэлць, Фэлешть Криулень Глодень Орхей и Сынджерей участие составило 100%. Самые низкие цифры приходятся на районы Хынчешть (53,8%) и Дондушень (54,5%). Подробная информация об организации и проведении обучающих семинаров дается в Отчете проведения на местах обучающих семинаров для органов местного публичного управления касательно составления и уточнения списков избирателей, размещенном на веб-странице ЦИК.[29]

На эту же тему Комиссия совместно с МФИС и Программой развития ООН (ПРООН) провела в период с 19 по 20 июня 2012 г. конференцию «Списки избирателей – основа для создания Государственного регистра избирателей», предназначенную для ответственных за составление, обновление и передачу списков избирателей лиц из административно-территориальных единиц первого уровня.

Целью конференции было предоставить необходимую поддержку местным органам власти в связанной с составлением и обновлением списков избирателей деятельности для улучшения качества списков. В ходе обсуждений участники определили основные причины ошибок в списках избирателей, были рекомендованы технические решения по их устранению, подчеркивая важность надлежащей подготовки персонала.

[29] Веб-сайт www.cec.md раздел «Планы и отчеты» (http://www.cec.md/index.php?pag=news&opa=view&id=578&tip=planuri&start=&l=)

Формат конференции был построен на представлении недостатков в процессе обновления списков избирателей и успешных примеров некоторых примэрий, доказывающих возможность составления точных списков.

Процедура введения изменений в списки была показана шаг за шагом. Было также указано на необходимость отслеживать динамику увеличения или уменьшения числа избирателей (чтобы увидеть, если увеличение или уменьшение является искусственным), а также проверить количество людей, которые были включены или исключены из списка, чтобы сравнить эти данные с предыдущими цифрами. Проверка этих данных позволяет обнаружить ошибки, связанные с дублированием имен лиц.

В заключение вновь было подчеркнуто, что процесс обновления списков избирателей должен быть постоянным, осуществляться в соответствии с законом, а источники информации должны быть диверсифицированы и обязательно обеспечить возможность проверки посредством доступа к ресурсам ГП «CRIS «Registru».

Были разработаны задачи для каждого из участников обучения, а также субъектов, вовлеченных в процесс обновления списков избирателей.

По окончании семинара были высказаны предложения по Центру непрерывного образования в избирательной сфере, чтобы им были разработаны учебные модули по ведению списков избирателей (для органов МПУ, служащих избирательной сферы) и надзору за их качеством (для неправительственных организаций, политических партий). В отношении Комиссии было предложено продолжить практику проведения выездов на местах с целью ознакомления и обучения, а также поддержания того же уровня сотрудничества с партнерами по развитию МФИС, ПРООН, ОБСЕ, общественными объединениями Республики Молдова в этой области.

Обучение служащих избирательной сферы

В 2012 году были подготовлены Центральной избирательной комиссией члены нижестоящих избирательных органов 7 населенных пунктов, которым были вручены сертификаты квалификации. В общей сложности были выданы сертификаты 105 членам участковых избирательных бюро. Свидетельство о квалификации в качестве члена участкового избирательного бюро является необходимым условием для участия в подготовке и получении сертификата в качестве члена избирательного совета.

Впервые с членами нижестоящих избирательных органов была проведена подготовка по внедрению Государственного регистра избирателей (цель, которую необходимо достигнуть на национальном уровне к 2015 году). Отметим, что ранее такие курсы проводились только для операторов. В 2012 г. ЦИК начала проводить тестирование и сертификацию служащих избирательной сферы (цель, которую необходимо достигнуть на национальном уровне в рамках Центра непрерывного образования в избирательной сфере к 2013 году), был проведен для служащих избирательной сферы и испытан служащими Аппарата ЦИК курс «show case» («представление случая») с использованием современных методов интерактивного обучения для служащих избирательной сферы нижестоящих избирательных органов первого уровня.

Первая обучающая сессия была проведена для сотрудников избирательных органов, созданных в целях организации новых выборов 13 мая 2012 г. в коммуне Трифэнешть района Флорешть. Следующая тренировка состоялась 12 октября для тех, кто участвовал в организации референдума об отзыве примара села Нихорень района Рышкань.

Дата обучения	Избирательные органы	Приняли участие	Сертификаты выданы
Коммуна Трифэнешть района Флорешть			
18.04	Избирательный	4 члена избирательного совета (из 7	6 лицам

	совет и бухгалтер совета	активных), 1 член участкового избирательного бюро и один человек из резерва	
20.04, 13.05	Избирательное бюро и операторы бюро	13 человек: 11 членов от 2-х образованных избирательных бюро (из 14 активных) и 2 члена избирательного совета	13 лицам
Село Нихорень района Рышкань			
12.10	Избирательный совет	10 человек: 9 членов избирательного совета и бухгалтер	9 лицам

Впоследствии были проведены тренинги для лиц, участвующих в организации новых местных выборов примаров 11 ноября 2012 г. в с. Христич района Сорока, ком. Дану района Глодень, ком. Альбина района Чимишлия, с. Кырпешть района Кантемир, ком. Морений Ной района Унгень. ЦИК выдал сертификаты членам избирательных бюро этих пяти населенных пунктах, а именно:

Дата обучения	**Населенный пункт**	**Избирательные органы**	**Количество участников**				**Сертификаты выданы**
			Члены изб. орг.	**Операторы**	**Ответствтв. за финансы**	**Ответств. за СИ**	
30.10	с. Христич, Сорока	1 совет = УИБ	9	2	1	1	9 лицам
31.10	ком. Дану, Глодень	1 совет, 4 УИБ	41	6	1	1	30 лицам
01.11	ком. Альбина, Чимишлия	1 совет, 3 УИБ	28	4/6	1	1	21 лицам
	с. Кырпешть, Кантемир	1 совет = УИБ	9	2	1	1	8 лицам
02.11	ком. Морений Ной, Унгень	1 совет = УИБ	9	2	1	1	9 лицам

Доклад о подготовке служащих избирательной сферы можно найти на веб-сайте ЦИК[30].

Курсы BRIDGE (БРИДЖ) и региональный обмен опытом в области избирательного обучения

Курсы BRIDGE, а также другие мероприятия подобного рода, организованные и проведенные в том числе и в Республике Молдове представляют особый интерес для служащих избирательной сферы и других субъектов, участвующих в избирательном процессе.

В течение 2012 г. представители ЦИК приняли участие в 3 курсах BRIDGE, которые являются частью серии семинаров, организованных ПРООН в сотрудничестве с МФИС. В качестве обучаемых были представители избирательных органов и бюро ПРООН и МФИС в государствах-участниках СНГ и европейских государств.

[30] http://cec.md/index.php?pag=page&id=37&l=

Помимо ознакомления участников с различными аспектами избирательного процесса, как в плане передового опыта и международных требований, а также обмена опытом с государствами региона курсы имели целью облегчение и расширение сотрудничества между избирательными органами различных государств, избирательными органами и представителями ПРООН. Другой целью было представить методологию и концепцию организации обучения по образцу BRIDGE в наибольшем количестве стран и увеличение базы тренеров в регионе.

Таким образом, 13-17 февраля 2012 г. делегация Центральной избирательной комиссии приняла участие в семинаре на тему «Гендерные вопросы в выборах» (Тбилиси, Грузия). В мероприятии приняли участие 33 человек, представителей избирательных органов и ПРООН в 13 странах. Этот модуль является важным для нас в контексте реализации обязательства Комиссии, изложенного в его стратегическом плане.

Впоследствии, в период с 15 по 19 октября 2012 г. представители избирательных органов, ПРООН и неправительственных организаций Румынии и Республики Молдова в количестве 25 человек приняли участие в BRIDGE семинаре на тему «Гендерные вопросы и выборы», который состоялся в Бухаресте (Румыния). ЦИК Республики Молдова был представлен пятью членами и пятью сотрудниками аппарата. Идея проведения семинара для большого числа представителей ЦИК и Постоянного избирательного органа Румынии (ПИО) появилась после проведения такого модуля в Тбилиси.

Семинар был успешным и был построен на двух ключевых задачах - улучшение знаний по обеспечению гендерного равенства в избирательной области и установление более тесного сотрудничества между учреждениями, присутствовавшими на мероприятии.

В период с 25 по 31 марта 2012 г. два представителя ЦИК приняли участие в BRIDGE семинаре на тему «Структуры управления выборами и доступ к избирательным процессам». Мероприятие состоялось в Бухаресте и было организовано в сотрудничестве с Постоянным избирательным органом Румынии. В семинаре приняли участие представители избирательных органов 8 стран.

Целью семинара было ознакомление служащих избирательной сферы с основными аспектами, касающимися управления выборами, видами избирательных органов и их взаимозависимости, принципами и видами избирательных субъектов. В ходе семинаров участники касались следующих тем: функции избирательных органов; центральные избирательные органы и их взаимодействие с другими государственными структурами; принципы организации деятельности избирательных органов; база организации выборов и международные стандарты; обеспечение доступа к избирательному процессу для всех участников выборов; категории избирателей - препятствия и решения; выявление и улучшение ситуации касательно обеспечения права избирать и быть избранными для определенной категорий избирателей и т.д.

Обучение служащих Центральной избирательной комиссии

Процессу профессионального развития служащих Комиссии было уделено большое внимание, обеспечивая возможность участия в учебных курсах и как обучаемых (бенефициаров), и в качестве тренеров/ведущих.

В этой связи отметим, что в течение 2012 г. Комиссия представила в Государственную канцелярию Республики Молдова План-график курсов повышения квалификации персонала Аппарата ЦИК. Таким образом, каждому государственному служащему Аппарата была предоставлена возможность принять участие в курсах повышения квалификации, в том числе в соответствии с потребностями, выявленными в ходе ежегодной процедуры оценки профессиональных достижений.

Как правило учебные курсы и семинары, организованные Государственной канцелярией посредством Академии публичного управления при Президенте Республики Молдова (АПУПРМ) продолжительностью 40 часов позволяют обеспечить право на профессиональное развитие (годовой минимум) государственного служащего, по окончании которых выдаются сертификаты профессионального развития, удостоверяющие углубление знаний и профессиональную квалификацию.

Таким образом, в течение отчетного периода и до настоящего времени прошло курсы обучения и профессионального развития большинство служащих (как руководящих, так и исполнительных должностей), и им были выданы около 30 сертификатов профессионального развития.

Преподавание велось по следующим темам: разработка и согласование проектов нормативных актов; государственные закупки: правовые положения и практика работы; управление государственной должностью и государственных служащих; менеджмент и разработка планов/проектов; управление персоналом в сфере государственного управления: правовые аспекты; мотивация персонала; публичные политики; управление и стратегическое планирование и т.д.

Кроме этого, Центральная избирательная комиссия в сотрудничестве с партнерами по развитию в рамках Программы ПРООН организовала серию внутренних семинаров для служащих ЦИК, которые обозначила как «Экспресс тренинги». Целью обучения является развитие профессиональных навыков, применимых не только в работе в ЦИК, но и в других областях, связанных с государственным управлением. Они занимают не более одного часа и проходят в неформальной обстановке с применением интерактивных методик.

За этот год были проведены восемь таких обучающих мероприятий на различные темы: подготовка основных идей материалов и информационных записей/примечаний; выборы в США, Австрии; гендерные аспекты и т.д.

Вопрос о гендерном равенстве был включен в повестку дня двух внутренних семинаров, организованных в рамках Комиссии. В первом полугодии были приглашены эксперты, в том числе международные, для ознакомления служащих ЦИК с вопросами гендерного равенства в избирательной области.

В этой связи следует отметить внутренний обучающее мероприятие на тему «Внедрение гендерных подходов в работе органов управления выборами», который был проведен советником ПРООН по глобальным вопросам, и курс на тему «Мониторинг участия женщин и уязвимых групп во всеобщих местных выборах 5 июня 2011 г.», проведенным представителем UN Women Moldova (ООН-Женщины Молдовы).

С 15 октября 2012 г. в сотрудничестве с ПРООН за демократию / Выборы, при поддержке Швеции, для государственных служащих ЦИК были начаты курсы «Английский язык» (по уровням: начальный, средний и продвинутый).

XI. ACTIVITĂŢI DE EDUCAŢIE CIVICĂ

În perioada menţionată, Comisia Electorală Centrală a răspuns cu promptitudine solicitărilor autorităţilor publice şi cetăţenilor, consolidînd o comunicare interactivă. Comisia se află într-o permanentă colaborare cu autorităţile publice, în ceea ce priveşte organizarea şi desfăşurarea activităţilor de educaţie civică şi informare a cetăţenilor.

La compartimentul respectiv, CEC a pregătit o serie de activităţi pentru alte evenimente, după cum urmează:

Ziua internaţională a alegerilor

În fiecare an, în prima zi de joi a lunii februarie, în lumea întreagă este marcată Ziua internaţională a alegerilor. Cu acest prilej Comisia Electorală Centrală a organizat, pentru a cincea

oară, activităţi care au avut scopul să atragă atenţia cetăţenilor asupra importanţei alegerilor democratice.

Astfel, la 2 februarie 2012 a fost organizată o conferinţă de presă dedicată acestei sărbători în cadrul căreia CEC a adresat un mesaj de felicitare pentru cetăţenii Republicii Moldova şi subiecţii electorali şi au fost punctate principalele realizări şi progrese ale Comisiei pentru anul 2011: desfăşurarea alegerilor locale generale din 5 iunie 2011, elaborarea Planului strategic al CEC pentru anii 2012-2015, aprobarea noii structuri a Aparatului CEC, crearea Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral, formarea grupului de lucru privind listele electorale şi crearea grupului de lucru privind reforma finanţării partidelor politice.

Totodată, în perioada 1-3 februarie 2012 a fost difuzat un spot de educaţie civică şi electorală la mai multe posturi TV din ţară, elaborat în parteneriat cu Institutul Tineretului Guvernator din Moldova şi cu Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Republica Moldova, ce promovează necesitatea şi importanţa participării la votare a cetăţenilor.

În colaborare cu Compania publică IPNA „Teleradio-Moldova", au fost organizate 2 emisiuni radiofonice şi o emisiune televizată cu participarea conducerii CEC şi reprezentanţilor societăţii civile.

Clubul de discuţii electorale

Clubul de discuţii electorale reprezintă o platformă de discuţii neformale, avînd drept scop dezvoltarea continuă a relaţiilor de colaborare cu partidele politice, organizaţiile neguvernamentale, mass-media şi alte instituţii interesate. Pentru organizarea conceptuală a clubului, a fost consultată practica naţională şi internaţională în domeniu, precum şi părerea reprezentanţilor societăţii civile cu experienţă în organizarea unor asemenea evenimente. Deşi iniţial s-a mers pe ideea pregătirii unui regulament (fiind schiţat şi un proiect al acestuia), în urma discuţiilor, s-a convenit ca acest club de discuţii să fie o activitate informală, care să încurajeze discuţii libere şi schimbul de experienţă dintre participanţi.

Totodată, conform Planului de activitate pentru anul 2012, urma de organizat cluburi de discuţii separate pentru mass-media şi pentru ONG-uri şi partide politice, însă, în procesul elaborării tematicilor, s-a constatat că toţi aceşti actori electorali au multe teme în comun, iar discuţiile purtate într-un format mai larg ar prezenta un interes mai sporit şi mai productiv. În acest context, s-a luat decizia de a comasa aceste grupuri şi de a organiza un Club de discuţii electorale unificat destinat tuturor subiecţilor interesaţi.

Prin urmare, la 5 iulie 2012, a fost organizată prima şedinţă a Clubului de discuţii electorale, avînd ca temă „*Sondajele de opinie în campania electorală: cercetare, informare sau manipulare?*".

În cadrul şedinţei, invitaţii s-au referit la problemele de natură etică ale sondajelor cu tematică electorală, precum publicarea unor sondaje fără a transmite informaţii de bază despre acestea, realizate de instituţii care nu pot fi identificate sau care nu prezintă garanţii de profesionalism, publicarea unor sondaje de opinie în perioada în care acest lucru este interzis de lege, folosirea sondajelor de opinie ca pretext pentru a face publicitate politică în afara perioadei de campanie electorală, publicarea sondajelor cu erori vizibile de chestionar, problema sancţionării radiodifuzorilor care încalcă legislaţia şi mecanismele de control ale difuzării sondajelor de opinie.

Un alt club de discuţii, a avut loc la 12 decembrie 2012, iar tema dezbătută a fost *„Informarea alegătorilor de peste hotare privind înregistrarea prealabilă în listele electorale la locul aflării. Campanie de informare pentru anii 2013-2014".*

Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu Biroul pentru relaţii cu diaspora al Cancelariei de Stat şi Întreprinderea de Stat „Centrul de Telecomunicaţii Speciale". La eveniment au luat parte 30 de persoane reprezentînd Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Comisia pentru politica externă şi integrare europeană a Parlamentului Republicii Moldova, organizaţii neguvernamentale specializate, organisme internaţionale, fracţiuni parlamentare, funcţionarii CEC şi

mass-media. În premieră şedinţa s-a desfăşurat în format conferinţă video la care au participat online reprezentanţi ai diasporei moldoveneşti din Canada, Italia şi Franţa.

Alte evenimente şi activităţi

Comisia Electorală Centrală este deschisă în colaborarea cu societatea civilă şi participă activ la evenimentele organizate de către ONG-uri. Astfel, la 5 aprilie 2012, reprezentanţii CEC au participat la o *masă rotundă cu genericul „Modificarea Codului electoral din perspectiva reglementării mass-media în campania electorală”*, organizată de Centrul pentru Jurnalism Independent. La eveniment au participat reprezentanţi ai Comisiei parlamentare de profil, Consiliului Coordonator al Audiovizualului, organizaţiilor neguvernamentale specializate, instituţiilor mass-media, precum şi ai organizaţiilor internaţionale (PNUD, IFES).

În cadrul activităţii a fost prezentat studiul „Reglementarea conduitei mass-media în campania electorală”, efectuat de către experţi CJI, au fost supuse dezbaterilor publice amendamentele de modificare a Codului electoral, elaborate în baza studiului. CEC a prezentat un aviz în acest sens.

Ulterior, CEC a efectuat un studiu al amendamentelor propuse în cadrul evenimentului sus-menţionat şi a lucrat la elaborarea propunerilor de îmbunătăţire a acestora. În urma perfecţionării cadrului legal ce ţine de reflectarea campaniei electorale în mass-media, va fi iniţiată procedura de ajustare a Regulamentului cu privire la reflectarea campaniei electorale în mijloacele de informare în masă, aprobat de CEC.

Totodată, Comisia, în colaborare cu Asociaţia „Promo-LEX” şi European Exchange (Germania) sub egida Coaliţiei Civice pentru Alegeri Libere şi Corecte, a organizat la 15 iunie 2012, *o masă rotundă „Rolul observatorilor în procesul electoral. Importanţa codurilor de conduită”*, organizată de CEC, în colaborare cu Asociaţia „Promo-LEX” şi European Exchange (Germania). Printre subiectele discutate s-au numărat statutul şi rolul observatorilor independenţi în procesul electoral, dificultăţile legale şi tehnice la acreditarea şi activitatea observatorilor în procesele electorale precedente, a fost prezentat Codul de Conduită al Reţelei Globale a Observatorilor Naţionali/ The Global Network of Domestic Election Monitors (GNDEM) şi s-au analizat principalele concluzii şi recomandări formulate de către observatorii naţionali în cadrul scrutinelor din 2009-2011, precum şi implementarea acestora.

Acţiunea a fost organizată în cadrul proiectului “Monitorizarea alegerilor şi educaţia alegătorilor din Republica Moldova – consolidarea capacităţilor şi dezvoltarea reţelelor internaţionale“, finanţat de către Delegaţia Uniunii Europene în Republica Moldova prin intermediul programului „Actori non-statali şi autorităţile locale în dezvoltare”.

La 19 decembrie 2012, a fost organizat un eveniment inedit – premierea jurnaliştilor şi instituţiilor mass-media care au reflectat activitatea CEC pe parcursul anului 2012, contribuind la promovarea imaginii instituţiei noastre în acest an. Premii au fost acordate, într-o atmosferă oficială, la 16 jurnalişti şi 4 directori ai instituţiilor mass-media. Premiile au constat în diplome în rame, căni cu logo-ul CEC, Ediţia specială CEC consacrată evenimentului de 15 ani de activitate permanentă a CEC, broşura de prezentare a Comisiei în română şi engleză, un calendar pentru 2013.

XII. ACTIVITĂŢI DE INFORMARE ŞI DOCUMENTARE

Procesul electoral se desfăşoară conform reglementărilor specifice acestui domeniu. În Republica Moldova procesul electoral se realizează şi se dezvoltă într-un cadru de democratizare continuă. De aici necesitatea de informare şi documentare asupra legislaţiei şi practicii în materie electorală. Direcţia analiză şi documentare din cadrul Aparatului CEC deţine o bază de cercetare, constituită atît dintr-un fond de carte şi documentar pe suporturi multiple, cît şi o bază informatică, actualizată permanent cu noutăţi editoriale.

Ca bază de cercetare servesc, de asemenea, actele emise de CEC şi de organele electorale inferioare, păstrate în arhiva instituţiei.

În cadrul CEC a fost creat Biroul de informare şi documentare al CEC pentru cetăţeni, în scopul de a oferi publicului, mai ales în perioada electorală, un suport suplimentar de informare şi documentare asupra reglementărilor procesului electoral, precum şi asupra activităţii organelor electorale.

Biroul de informare şi documentare al CEC pentru cetăţeni

Biroul de informare şi documentare al CEC pentru cetăţeni a fost creat în scopul facilitării accesului la informaţia privind activităţile Comisiei şi procesul electoral, de asemenea pentru a ridica nivelul de informare şi implicare a cetăţenilor în procesul decizional. Biroul permite cetăţenilor nu numai să ia cunoştinţă nemijlocit la sediul instituţiei de publicaţiile apărute pe parcursul mai multor ani, dar şi să comunice direct cu funcţionarii privind problemele legate de alegeri.

Biroul are la dispoziţie fondul documentar al Bibliotecii CEC, care se păstrează pe suporturi multiple. În gestiunea Biroului se află o colecţie bogată de link-uri către site-urile celor mai importante organizaţii internaţionale, instituţii electorale din alte ţări, autorităţi publice centrale naţionale şi străine.

Beneficiarilor li se oferă asistenţa infodocumentară şi formativă necesară, aceştia au posibilitatea să-şi înscrie opiniile şi sugestiile despre activitatea Biroului într-o Condică de sugestii şi reclamaţii păstrată la CEC. Pentru aceste solicitări se ţine o evidenţă aparte într-un registru al Biroului.

Biblioteca CEC

Biblioteca CEC are o specializare îngustă şi este destinată specialiştilor şi membrilor Comisiei, precum şi persoanelor interesate de domeniul electoral.

În perioada analizată, Biblioteca şi-a realizat activitatea pe următoarele direcţii:

- ✓ Completarea fondului;
- ✓ Evidenţa, catalogarea şi indexarea;
- ✓ Conservarea fondului de carte şi comunicarea ediţiilor/publicaţiilor CEC.

Completarea fondului Bibliotecii CEC are loc prin procedura de achiziţie a cărţilor/publicaţiilor, crearea documentelor proprii şi din donaţii.

Procedura de achiziţie. Biblioteca şi-a orientat achiziţiile şi în anul 2012 spre domeniul drept-legislaţie şi al practicii electorale. Fondul documentar a crescut prin cumpărarea de documente tipărite (cărţi şi publicaţii periodice), precum şi celor pe suport electronic (CD-ROM, DVD, Video etc.). Achiziţia se efectuează în baza unei precomenzi, întocmite conform propunerilor înaintate de funcţionarii/membrii CEC. Precomanda este o listă a lucrărilor pe care solicitanţii le consideră utile, necesare de achiziţionat.

În anul 2012 s-a completat colecţia revistei „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, fiind achiziţionate toate numerele apărute pe parcursul perioadei de referinţă.

Faţă de anul 2011 cînd au fost achiziţionate mai multe titluri noi, dintre care 18 Coduri (civil, penal, de procedură civilă/penală, al muncii etc.), în anul raportat a fost procurat un număr mai mic de titluri şi preţul mediu de achiziţie a documentelor a scăzut.

Crearea documentelor proprii. În anul 2012 au fost incluse în fondul bibliotecii ediţiile Comisiei realizate în anul 2012 cu următoarele titluri: „Ghidul autorităţii administraţiei publice locale la întocmirea/actualizarea listelor electorale de bază”, „Planul Strategic al Comisiei Electorale Centrale pentru anii 2012-2015” (în limbile română şi engleză), „Comisia Electorală Centrală la 15 ani”, „Ediţie specială dedicată celei de-a 15-a aniversări de la înfiinţarea Comisiei Electorale Centrale” (ultimele două în versiune română şi rusă).

Revista semestrială „Buletinului informativ al Comisiei Electorale Centrale” şi-a completat colecţia cu nr. 8 şi 9 apărute în anul 2012, astfel în fondul bibliotecii fiind incluse aceste numere.

Donaţiile. Cea mai importantă sursă de completare a fondului Bibliotecii CEC o constituie donaţiile. Pe parcursul anului 2012 fondul de carte a fost completat cu un număr de peste 100 titluri din domeniul electoral, unele într-un singur exemplar, altele în mai multe, în total 150 de exemplare. Aceste titluri provin din donaţiile oferite de organizaţiile internaţionale de profil, de autorităţile electorale din alte state, de partenerii CEC de dezvoltare şi autorităţi din Republica Moldova.

În anul 2012 fondul de carte al Bibliotecii CEC, fiind completat prin aceste 3 modalităţi, a atins un număr de aproximativ 800 titluri, avînd în total peste 2000 unităţi bibliografice.

Evidenţa, catalogarea şi indexarea se realizează în cadrul Bibliotecii CEC prin înregistrarea în baza informatică a tuturor unităţilor bibliografice. Biblioteca utilizează un sistem de catalogare şi indexare propriu. Catalogarea şi indexarea are ca scop înregistrarea tuturor ediţiilor/publicaţiilor şi gestionarea catalogului on-line. Activitatea de catalogare şi indexare este una dintre cele mai consumatoare de timp, ce depinde direct de modul de descriere a documentelor, precum şi de indicele de clasificare.

Toate documentele achiziţionate în anul 2012 au fost luate la evidenţă în timp util, urmărindu-se, concomitent, actualizarea colecţiilor existente prin casarea exemplarelor deteriorate fizic, precum şi a celor al căror conţinut era deja depăşit.

Fiecare unitate bibliografică a fost dotată cu accesoriile necesare identificării în procesul circulaţiei: eticheta de cotă şi ştampila Comisiei. Astfel, pe parcursul anului 2012, în permanenţă a fost actualizat catalogul sistematic şi cel tematic, precum şi fonoteca Comisiei Electorale Centrale[31].

Conservarea fondului de carte şi comunicarea ediţiilor/publicaţiilor CEC presupune gestionarea fondului de carte prin crearea unor condiţii optime de păstrare a documentelor (stabilirea documentelor care necesită recondiţionare, identificarea documentelor deteriorate fizic ce trebuiesc casate) şi punerea lor la dispoziţia utilizatorilor într-o formă adecvată şi într-un timp cît mai redus.

Comunicarea despre colecţiile Bibliotecii se face prin intermediul Biroului de informare şi documentare pentru cetăţeni pe lîngă CEC, precum şi al paginii web a Comisiei Electorale Centrale.

Biroul de informare şi documentare pentru cetăţeni pe lîngă CEC, precum şi pagina web a Comisiei Electorale Centrale reprezintă resurse comode de informare şi documentare asupra subiectelor de interes electoral. În cadrul Biroului documentele se consultă pe loc, fără ca acestea să fie scoase din incinta instituţiei, iar pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale, la rubrica Biblioteca on-line, sînt plasate toate ediţiile/publicaţiile Comisiei în variantă electronică[32].

Arhiva CEC

În arhiva CEC se păstrează documentele provenite atît din activitatea Comisiei, cît şi a organelor electorale inferioare. Toate documentele destinate păstrării se sistematizează şi se îndosariază conform principiilor tematic şi cronologic. Documentele au termen de păstrare permanent şi temporar. Arhiva CEC administrează în total 5 inventare cu aproximativ 2000 de dosare.

La începutul anului 2012 au fost sistematizate toate documentele destinate arhivării, după care au fost supuse expertizei valorice 390 dosare pentru anul 2011:

- cu termen permanent de păstrare (36 dosare pentru anul 2011, incluse în inventarul nr.1, de la nr. 313 pînă la nr. 348 şi 197 dosare pentru anul 2011, inclusiv 15 dosare pentru anii 2008-2010, incluse în inventarul nr.3, de la nr. 554 pînă la nr. 750);

[31] http://cec.md/index.php?pag=news2&tip=carti_cec&l=

[32] http://cec.md/index.php?pag=news&tip=buletin_informativ&l=

- cu termen temporar de păstrare (157 dosare pentru anii 2008-2011, incluse în procesul-verbal de nimicire a documentelor cu termen de păstrare expirat).

Arhiva eliberează, la solicitare, copii ale documentelor electorale ce confirmă activitatea solicitanţilor în componenţa birourilor şi consiliilor electorale de circumscripţie, în cadrul scrutinelor desfăşurate din anul 1997 şi pînă în prezent. În 2012 au fost eliberate în total 167 de copii ale actelor solicitate, în primul semestru 25, iar în cel de-al doilea – 142.

XIII. ACTIVITĂŢI DE EVIDENŢĂ

Evidenţa corespondenţei Comisiei Electorale Centrale

Evidenţa corespondenţei CEC se face atît în registre pe suport de hîrtie, cît şi în baza unui registru electronic, ţinut şi actualizat permanent.

Corespondenţa internă (între conducere, membrii şi subdiviziunile Aparatului CEC). Începînd cu primul semestru al anului 2012 a fost introdusă o nouă modalitate de circulaţie a documentelor în interiorul instituţiei – circulaţia electronică a documentelor. Astfel, documentele de intrare, însoţite de rezoluţia conducerii Comisiei, se scanează, după care se transmit prin e-mail funcţionarului-executor din cadrul Aparatului CEC pentru examinare, conform termenelor stabilite. Documentele de ieşire, la fel, sînt coordonate prin intermediul poştei electronice cu persoanele vizate în rezoluţia aplicată pe ele şi doar ulterior se prezintă conducerii spre semnare pe suport de hîrtie.

Noua modalitate de circulaţie a documentelor a permis o mai bună comunicare internă în cadrul Comisiei, a eficientizat procesul de elaborare şi coordonare a documentelor, de asemenea a optimizat conlucrarea dintre subdiviziunile Aparatului CEC.

Corespondenţa externă (către/sau de la CEC spre mediul exterior – alte autorităţi, instituţii, persoane fizice sau juridice). Pe parcursul anului 2012 la Comisia Electorală Centrală au fost înregistrate 2157 de documente, dintre care: 1420 de intrare, 628 de ieşire, 105 petiţii şi 6 contestaţii.

În comparaţie cu anul 2011 în perioada raportată s-a înregistrat un număr mult mai mic de scrisori intrate şi, respectiv, ieşite. Tabelul de mai jos ilustrează această dinamică.

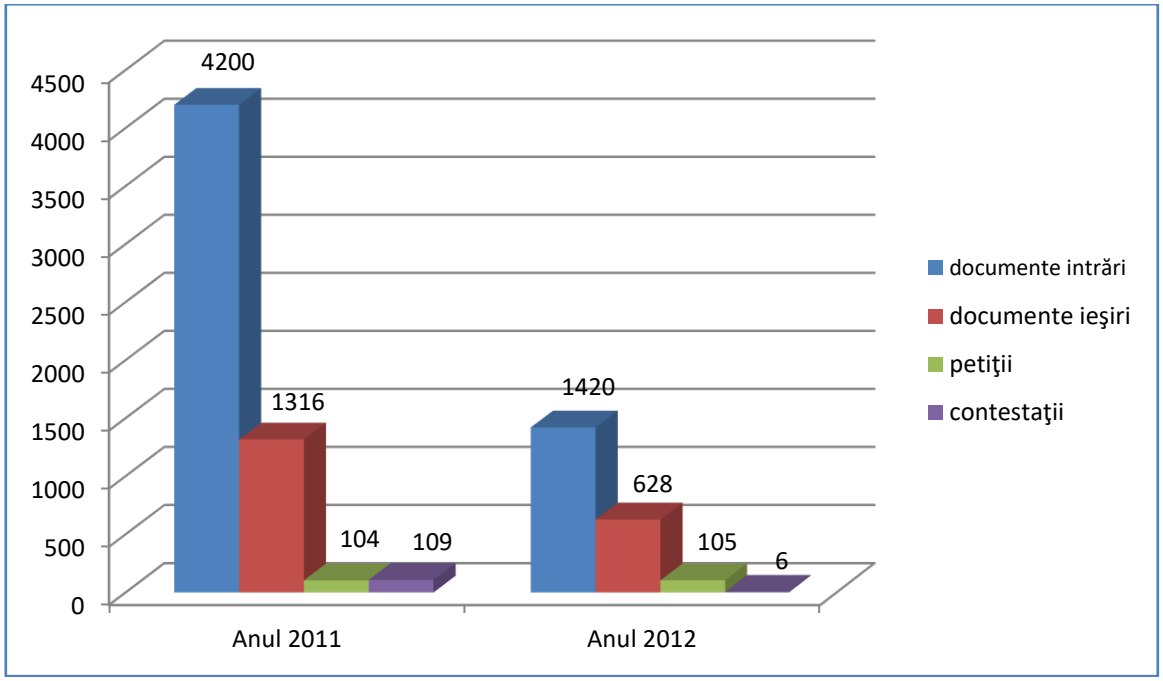

Dinamica circulaţiei documentelor în perioada 2011-2012

Decalajul de cifre se explică prin faptul că în 2012 nu a fost desfăşurat nici un scrutin la nivel naţional şi din această cauză nu au fost depuse nici scrisori, nici contestaţii, precum ar fi într-un an electoral. În anul 2012 au avut loc doar alegeri noi în unele localităţi în lunile mai şi noiembrie, de asemenea un referendum local, care nu au generat o corespondenţă abundentă.

În perioada analizată, prin intermediul funcţiei ”Adresează o cerere On-line” de pe pagina web oficială a Comisiei au fost recepţionate 30 mesaje electronice, sub formă de solicitări de informaţii sau petiţii. Pentru unele s-a dat răspuns solicitantului, iar altele, în funcţie de problema abordată, au fost remise spre examinare organelor competente. Cererile au vizat:

- funcţiile şi nivelul de implementare al Sistemului informaţional automatizat de stat “Alegeri”;
- datele statistice referitoare la alegerile locale generale din iunie 2011;
- modul de întocmire şi verificare a listelor electorale;
- oportunitatea modificării legislaţiei electorale (modelul buletinului de vot, conţinutul listelor electorale, procedura de votare etc.);
- eliberarea certificatelor ce confirmă perioada de activitate a solicitantului în calitate de funcţionar electoral.

Examinarea petiţiilor depuse de cetăţeni prin intermediul paginii web a CEC s-a efectuat în conformitate cu articolul 52 din Constituţia Republicii Moldova, Legea nr.190-XIII din 19 iulie 1994 cu privire la petiţionare, Codul electoral *nr.* 1381 din 21 noiembrie 1997 şi alte acte normative privind petiţionarea.

Grupate pe criterii tematice, scrisorile de intrare şi de ieşire prezintă următoarea situaţie statistică:

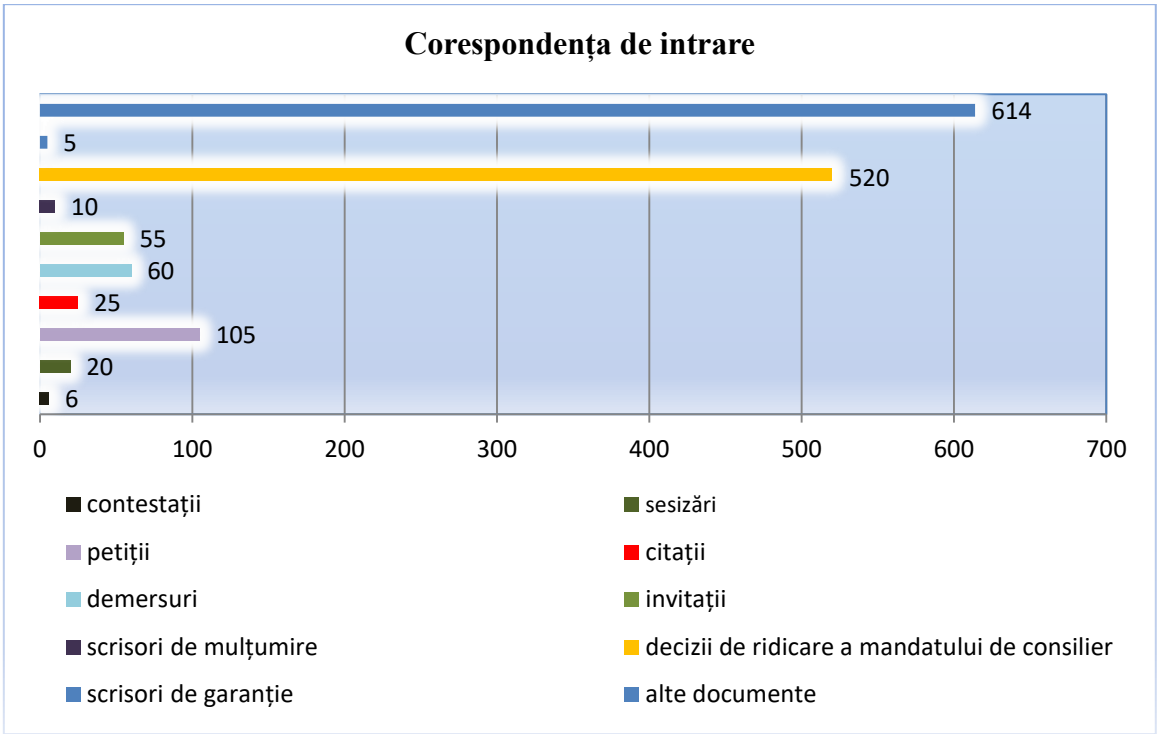

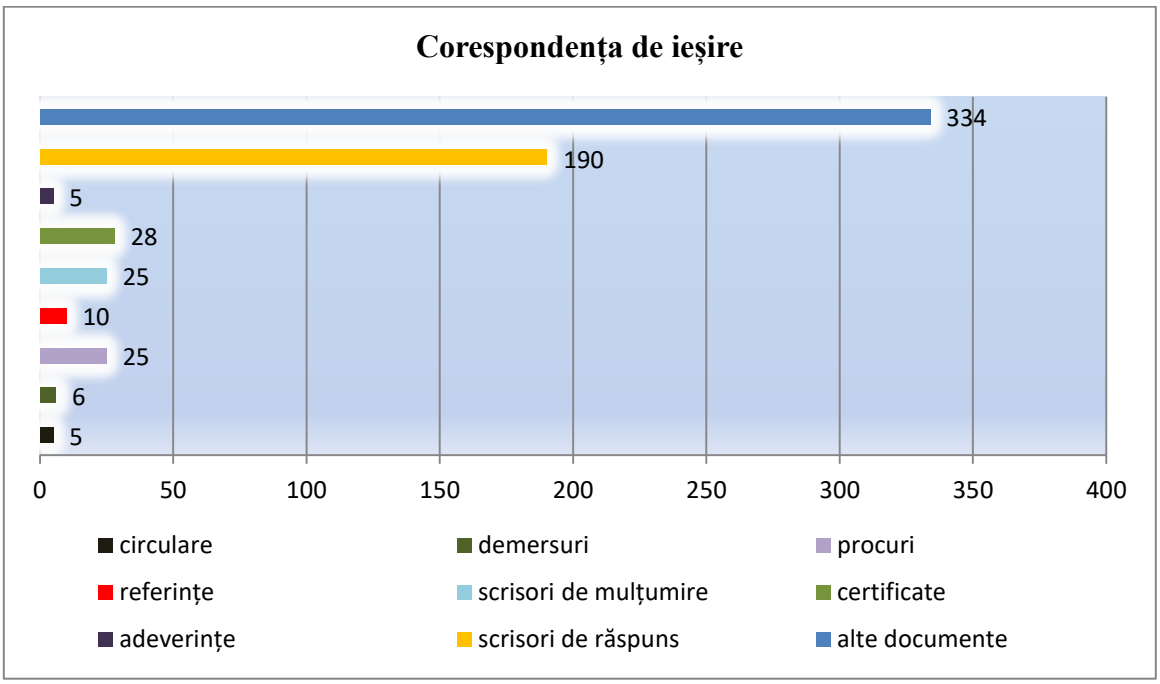

Evidența întrevederilor la care a participat conducerea Comisiei

În anul 2012 au avut loc peste 50 de întrevederi la care au participat membrii Comisiei Electorale Centrale. Majoritatea întrevederilor s-au desfăşurat în incinta Comisiei Electorale Centrale.

Principalii interlocutori au fost din partea Consiliului Europei, Oficiului Reprezentantului special al Secretariatului General al CoE în Republica Moldova, PNUD, Ambasadelor acreditate la

Chişinău, Oficiului Reprezentantului special al UE în Moldova, Organizaţiei Naţiunilor Unite, Fundaţia Internaţională pentru Sisteme Electorale, Autorităţilor electorale din alte state etc.

Evidenţa şedinţelor CEC şi altor activităţi interne

Conform prevederilor Regulamentului privind activitatea Comisiei Electorale Centrale33 forma de lucru a Comisiei este şedinţa. Şedinţele Comisiei sînt deliberative, dacă la ele participă majoritatea membrilor cu drept de vot deliberativ. Şedinţele Comisiei sînt ordinare şi extraordinare. În perioada dintre alegeri, şedinţele ordinare se desfăşoară o dată la două săptămîni - marţi, în perioada alegerilor - de două ori pe săptămînă, marţi şi vineri.

Pe parcursul anului 2012 Comisia Electorală Centrală s-a convocat în 41 de şedinţe, dintre care 25 ordinare şi 16 extraordinare, desfăşurarea lor fiind consemnată în cele 41 de procese-verbale.

În cadrul şedinţelor Comisiei au fost adoptate 569 hotărîri, dintre care:

- 43 privind organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi;
- 15 privind iniţierea desfăşurării referendumului republican legislativ/privind organizarea şi desfăşurarea referendumurilor locale;
- 6 cu privire la aprobarea regulamentelor, modificarea şi ajustarea acestora, avizelor asupra proiectelor de lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative;
- 477 cu privire la atribuirea mandatelor de deputat în consiliile locale;
- 8 privind delegarea unor membri ai Comisiei Electorale Centrale şi funcţionari ai Aparatului CEC;
- 20 cu privire la activitatea Comisiei şi a Aparatului CEC.

Toate hotărîrile adoptate de Comisia Electorală Centrală sînt publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi plasate în termenul corespunzător pe site-ul oficial al Comisiei.

Vom menţiona că cele mai multe şedinţe au avut loc în lunile iulie şi septembrie – cîte 5 şi în lunile martie, aprilie, octombrie, noiembrie – cîte 4, în legătură cu necesitatea reglementării activităţilor privind desfăşurarea alegrilor noi şi desfăşurarea referendumului local.

Evidenţa vacanţei mandatului de deputat

Pe parcursul anului 2012, a fost înregistrat un singur caz privind vacanţa funcţiei de deputat. Prin hotărîrea CEC nr. 1522 din 27 noiembrie 2012, a fost înaintată propunerea către Curtea Constituţională de a valida un mandat de deputat în parlament din partea Partidului Liberal, funcţia devenind vacantă în legătură cu demisia deputatului.

XIV. RELAŢII EXTERNE

În planul relaţiilor internaţionale, Comisia s-a remarcat în cursul anului 2012 printr-o prezenţă activă la mai multe reuniuni internaţionale, de asemenea a participat la activităţi de observare a alegerilor. Au fost demarate proiecte de parteneriat cu organisme internaţionale de prestigiu, datorită cărora a crescut vizibilitatea instituţiei, consolidîndu-se legăturile cu partenerii externi.

În special am menţiona întrevederea dintre preşedintele Comisiei şi Ambasadoarea Regatului Suediei în Republica Moldova, deoarece pe parcursul ultimilor ani CEC a beneficiat de o asistenţă mai redusă din partea acestui finanţator, iar anul acesta a fost semnat contractul de asistenţă dintre SIDA şi PNUD, ce presupune acordarea unor fonduri suplimentare pentru proiectul „Suport electoral pentru Moldova”, al cărui beneficiar este CEC.

Alte două întruniri ce constituie o noutate pentru CEC au fost participarea reprezentanţilor CEC la întrevederea cu membrii Grupului de lucru al ONU privind discriminarea împotriva femeilor în legislaţie şi în practică şi sesiunea de lucru a grupului de experţi NATO şi instituţiilor responsabile din Republica Moldova privind evaluarea progreselor în implementarea Planului Individual de

[33] http://www.cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=regulament&id=4559&start=&l=

Acţiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO. Menţionăm că în cadrul acestui plan de acţiuni, CEC este responsabilă de asigurarea ajustării legislaţiei naţionale în domeniul electoral la standardele europene. În cadrul acestor evenimente reprezentanţii CEC au prezentat progresele Comisiei în domeniile vizate pe parcursul ultimilor ani şi activităţile de viitor.

Unul dintre documentele care stă la baza cooperării statelor din regiunea Europa de Est şi Asia Centrală este *Protocolul participanţilor la prima reuniune a reprezentanţilor instituţiilor electorale, organizată la Sighnaghi, Georgia, în perioada 9-11 februarie 2011*. Protocolul a fost semnat de către autorităţile electorale centrale din 10 ţări şi presupune consolidarea cooperării regionale dintre autorităţile electorale, promovarea relaţiilor personale şi profesionale dintre autorităţile electorale şi încurajarea relaţiilor multilaterale dintre autorităţile electorale centrale din regiune.

Printre activităţile menţionate în protocol sînt: identificarea punctelor tari şi slabe ale autorităţilor electorale; pregătirea proiectelor comune şi colaborarea pentru implementarea lor, cu suportul donatorilor externi; organizarea misiunilor comune de observare a alegerilor; organizarea deplasărilor pentru studierea practicilor diferitor state; colaborarea prin intermediul organizaţiilor internaţionale; schimbul de experienţă privind soluţiile inovatorii pentru problemele şi provocările comune; desfăşurarea instruirilor comune pentru oficialii electorali din regiune etc.

La solicitarea Comisiei Electorale Centrale, în perioada 5-9 martie 2012, un grup de experţi în domeniul tehnologiilor informaţionale şi înregistrării alegătorilor, din partea Biroului OSCE pentru Instituţii Democratice şi Drepturile Omului (OSCE/BIDDO) a efectuat o vizită de lucru în Republica Moldova. Scopul vizitei a fost de a analiza progresul obţinut în implementarea Sistemului Informaţional Automatizat de Stat „Alegeri" (SIAS „Alegeri") precum şi în ceea ce priveşte sistemul de înregistrare a alegătorilor.

În baza constatărilor echipei de experţi, OSCE/BIDDO a elaborat un raport de evaluare, care conţine analiza progresului tehnic în implementarea sistemului electronic şi un plan de acţiuni cu privire la înregistrarea alegătorilor şi implementarea Registrului de stat al alegătorilor, parte componentă al SIAS „Alegeri".

Raportul privind evaluarea Sistemului Informaţional Automatizat de Stat „Alegeri" şi a Sistemului de înregistrare a alegătorilor a fost prezentat public în cadrul unei mese rotunde organizate de OSCE/BIDDO în comun cu CEC în luna iulie curent. Comisia urmează, pe parcursul anului 2013, să elaboreze planul de acţiuni cu privire la implementarea Registrului de stat al alegătorilor, conform recomandărilor OSCE/BIDDO.

Monitorizarea alegerilor din alte state

Monitorizarea scrutinelor din alte state este unul dintre principalele instrumente internaţionale pentru familiarizarea cu experienţa electorală a altor ţări şi pentru îmbunătăţirea practicii şi legislaţiei electorale naţionale. Prin urmare, ca şi în fiecare an, Comisia Electorală Centrală a planificat şi a dat curs invitaţiilor privind participarea la astfel de activităţi.

La data de 4 martie 2012 în Federaţia Rusă au avut loc alegerile prezidenţiale. În acest context, delegaţia CEC a participat în perioada 2-5 martie 2012, în calitate de observatori internaţionali, la scrutinul sus-menţionat. În această perioadă, reprezentanţii CEC au vizitat Comisia electorală orăşenească Moscova, unde s-au familiarizat cu funcţionarea sistemului electronic „WEB ВЫБОРЫ 2012" şi au vizionat în regim on-line mersul votării în toate secţiile de votare, cu excepţia celor deschise peste hotare. Pe parcursul aceleiaşi zile, au fost vizitate secţii de votare din or. Moscova, reprezentanţii CEC aînd posibilitatea să discute despre principalele aspecte privind mersul votării cu preşedinţii secţiilor de votare.

La invitaţia CEC a Republicii Armenia o delegaţie din partea instituţiei noastre în componenţa a 2 persoane, s-a deplasat la Erevan pentru a observa alegerile Adunării Naţionale, care au avut loc la 6 mai 2012.

Reprezentanţii CEC au avut întrevederi atît cu conducerea Comisiei Electorale Centrale a Republicii Armenia, cît şi cu delegaţii din ţările baltice şi ale CSI, la care părţile s-au informat reciproc despre diverse aspecte ce ţin de experienţa lor în domeniul electoral, cum ar fi: întocmirea şi actualizarea listelor electorale; votarea persoanelor cu dizabilităţi; finanţarea campaniilor electorale, inclusiv a partidelor politice; votarea prin Internet cu buletinul de identitate în formă de card cu chip electronic; procedura de contestare a acţiunilor concurenţilor electorali şi autorităţilor electorale; modalităţile de constituire, înaintarea candidaturilor şi funcţionarea autorităţilor electorale; procedura desfăşurării alegerilor în cadrul sistemului electoral mixt (majoritar/proporţional).

În total reprezentanţii CEC au monitorizat alegerile din 7 state. Pe lîngă misiunile menţionate au mai fost observate alegerile parlamentare din Georgia, Republica Belarus, Statele Unite ale Americii, Ucraina şi România.

Participarea la reuniuni, conferinţe internaţionale

Pe parcursul ultimilor ani, numărul de evenimente ce vizează colaborarea electorală regională a crescut simţitor atît din punct de vedere cantitativ, cît şi calitativ, întrevederile sînt mult mai bine planificate, organizate şi desfăşurate. Atingerea acestui obiectiv a fost posibilă datorită instituţionalizării relaţiilor dintre autorităţile electorale centrale din regiune.

Reuniunile organizate în cadrul acestor proiecte sînt foarte importante pentru dezvoltarea relaţiilor Comisiei Electorale Centrale din Republica Moldova cu colegii săi din autorităţile omoloage şi pentru crearea unei platforme favorabile pentru discuţii. Pe lîngă faptul că CEC beneficiază de practica electorală a unor state care au o dezvoltare a procesului electoral similară cu cea din Republica Moldova, la întrevederi participă şi experţi internaţionali, care la, rîndul lor, dau aprecieri cu privire la standardele internaţionale în domeniul electoral şi ne prezintă cele mai bune practici în materie electorală.

CEC a participat printre cele 10 autorităţi electorale centrale din regiunea Europa de Est şi Asia Centrală la semnarea *„Protocolului participanţilor la prima reuniune a reprezentanţilor instituţiilor electorale, organizată la Sighnaghi, Georgia, în perioada 9-11 februarie 2011”*, amintit mai sus.

„Facilitarea parteneriatului estic” reprezintă un program comun al Consiliului Europei şi Uniunii Europene care are drept beneficiari următoarele state: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova, Ucraina. Dimensiunea electorală a proiectului – „Susţinerea standardelor electorale, în special în perioadele pre-electorale” – are drept scop aducerea procesului electoral în conformitate cu standardele electorale. Obiectivele specifice ale proiectului sînt: acordarea suportului autorităţilor electorale pentru o mai bună îndeplinire a sarcinilor sale; îmbunătăţirea capacităţii ONG-lor naţionale de a monitoriza alegerile şi de a acorda o critică constructivă procesului electoral; responsabilizarea alegătorilor privind rolul lor în desfăşurarea unor alegeri democratice şi creşterea ratei de participare a acestora; aducerea în concordanţă a legislaţiei electorale naţionale cu standardele europene (în special, Codul Bunelor Practici în Materie Electorală); respectarea libertăţii mass-media în perioada electorală şi a accesului tuturor candidaţilor la mijloacele de informare în masă.

Colaborarea Comisiei Electorale Centrale, în cadrul acestui proiect, a fost iniţiată la 13 mai 2011, cînd reprezentanţii CEC au efectuat o vizită de lucru la Viena (Republica Austria) pentru a participa la prima şedinţă de coordonare a programului, care a avut ca obiectiv discutarea eventualelor activităţi şi domenii de interes pentru ţările beneficiare. Prima reuniune din anul 2012 a fost organizată în perioada 26-27 martie 2012 la Kiev, Ucraina şi a fost desfăşurată sub genericul „Înregistrarea alegătorilor şi listele electorale”. Evenimentul a atras reprezentanţi ai CEC din Ucraina, Georgia, Armenia, Azerbaidjan, reprezentanţi ai Comisiei de la Veneţia (Consiliul Europei) şi deputaţi din Parlamentul Ucrainei.

În perioada imediat următoare, în cadrul Facilităţii Parteneriatului Estic, Consiliul Europei a finanţat participarea delegaţiei CEC la cea de-a noua conferinţă europeană a organizaţiilor care administrează alegerile – Soluţii noi în alegeri, care a fost organizată în colaborare cu Parlamentul Republicii Estonia, în perioada 4-5 iunie curent la Tallin.

După conferinţă, statele membre la programul „Facilitatea Parteneriatului Estic" au participat la cea de-a patra şedinţă consultativă. În cadrul întrevederii, au fost discutate realizările proiectului în perioada 2011-2012 şi au fost planificate următoarele activităţi în cadrul proiectului, inclusiv desfăşurarea unei conferinţe care a avut loc la Tbilisi, Georgia, care a avut drept temă de discuţie creşterea gradului de conştientizare a participării tinerilor la alegeri şi rolul procesului electoral într-un sistem democratic. Evenimentul a fost organizat în perioada 28-30 octombrie 2012 la întrunire participînd reprezentanţi din partea ministerelor educaţiei, autorităţilor electorale şi organizaţiilor neguvernamentale din Republica Moldova, Armenia, Azerbaidjan, Georgia şi Ucraina.

Stabilirea şi respectarea standardelor şi principiilor internaţionale în vederea organizării şi desfăşurării unor alegeri libere şi corecte reprezintă unul dintre scopurile de bază ale autorităţilor electorale. Un rol important în acest proces îl are asistenţa instituţiilor internaţionale şi schimbul de experienţă şi colaborarea cu alte state privind aplicarea şi implementarea acestor standarde şi principii. În acest sens am menţiona participarea la două evenimente:

Întrevederea OSCE/SHDM (Supplementary Human Dimension Meeting) cu genericul „Alegerile democratice şi observarea alegerilor", desfăşurată la Viena (Republica Austria), în perioada 12-13 iulie 2012. Întrevederea s-a desfăşurat în trei sesiuni care au abordat următoarele aspecte: punerea în aplicare a angajamentelor asumate de state pentru desfăşurarea unor alegeri democratice, ciclul electoral şi observarea alegerilor, respectarea recomandărilor expuse în raportul OSCE/BIDDO şi angajamentele cu statele participante. De asemenea, s-au abordat aspecte ce ţin de sufragiul universal şi egal, cadrul juridic, mass-media, campaniile de finanţare şi aspectele de gen. La eveniment au participat reprezentanţi din 56 de ţări membre, ai societăţii civile şi organizaţiilor internaţionale.

Seminarul cu tema „Respectarea standardelor internaţionale în cadrul unor alegeri democratice: probleme şi perspective", desfăşurat de Consiliul Adunării Interparlamentare a statelor-membre ale CSI pe 7 decembrie 2012 la Sankt-Petersburg (Federaţia Rusă). La eveniment, reprezentantul CEC, a comunicat participanţilor atît progresele înregistrate de către Republica Moldova în acest domeniu, cît şi provocările pentru Comisie referitoare la implementarea tehnologiilor informaţionale în procesul electoral, în special actualizarea şi administrarea listelor electorale. Evenimentul a fost organizat cu ocazia împlinirii a 10 ani de la adoptarea Convenţiei privind standardele alegerilor democratice, a drepturilor şi libertăţilor electorale în ţările-membre ale Comunităţii Statelor Independente, adoptate la Chişinău la 7 octombrie 2002.

În anul 2012 CEC a desfăşurat o serie de *activităţi în domeniul perfecţionării practicii şi legislaţiei referitoare la finanţarea partidelor politice şi a campaniei electorale*, inclusiv constituirea unui grup de lucru şi elaborarea unui set de propuneri privind modificarea cadrului legal. Un rol important în acest proces l-a avut şi participarea reprezentantului CEC la Conferinţa regională cu genericul „Finanţarea partidelor politice şi a campaniilor electorale în Europa Centrală şi de Est", organizată de către Fundaţia Ştefan Batory (Polonia) în cooperare cu Fundaţia Soros-Moldova, din cadrul „Programului Est Est fără frontiere" (EEFF), care a avut loc la Varşovia, Polonia, la 26 iulie curent.

În urma discuţiilor purtate, sintetizînd recomandările individuale pentru fiecare ţară în parte conţinute în studiile prezentate, participanţii la conferinţă au stabilit un consens în ceea ce priveşte necesitatea perfecţionării cadrului legislativ prin ridicarea gradului de transparenţă a procesului de monitorizare a finanţelor partidelor politice şi a campaniilor electorale, inclusiv sporirea rolului Comisiei Electorale Centrale în acest proces.

E de menţionat, că relaţiile Comisiei Electorale Centrale nu se limitează doar la statele din regiune. Astfel, în perioada 5-9 martie 2012, preşedintele Comisiei Electorale Centrale, a participat la conferinţa internaţională „Rolul tehnologiilor informaţionale în managementul electoral”, care s-a desfăşurat la Mombasa, Kenya. La conferinţă au luat parte peste 200 de delegaţi de pe continentul african, lumea arabă şi India. În cadrul conferinţei, preşedintele Comisiei a prezentat participanţilor atît progresele atinse de către Republica Moldova la acest capitol, cît şi problemele privind implementarea tehnologiilor informaţionale în procesul electoral.

Acreditarea observatorilor internaţionali

La 9 septembrie 2012 au avut loc alegeri în Adunarea Populară a Unităţii Teritorial Administrative Găgăuzia. În vederea monitorizării alegerilor, Comisiei Electorale Centrale i-a fost solicitată invitarea şi acreditarea observatorilor internaţionali, fiind unica autoritate care are competenţa de a realiza aceste activităţi.

În acest context, au fost pregătite şi expediate, invitaţii reprezentanţilor misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare acreditate în Republica Moldova, reprezentanţilor adunărilor interparlamentare şi organizaţiilor internaţionale guvernamentale. În total au fost acreditate 11 persoane din partea a 5 instituţii.

XV. ANEXĂ

Date privind totalizarea rezultatelor alegerilor locale noi desfăşurate în anul 2012

Denumirea circumscripţi ilor electorale	Alegători înscrişi în listele electorale	Numărul de alegători care au participat la votare	Prezen-ţa la vot	Rezultate turul I	Rezultate turul II	Rezultate finale
1. Com. Trifăneşti, r-nul Floreşti	Turul I – 1111 Turul II - 1114	583 593	52,48% 53,23%	Gaşiţoi Zinovia (PDM) – 123 voturi Vacarciuc Mihail (PCRM) – 80 voturi Zorea Vitalie (PL) - 87 voturi Snegur Dumitru (PAD) – 115 voturi Zaplitnîi Gheorghe (PPM) – 38 voturi Slimovschi Victor (PLDM) - 128 voturi	Slimovschi Victor (PLDM) – 184 voturi Gaşiţoi Zinovia (PDM) – 400 voturi	Gaşiţoi Zinovia (PDM)
2. Com. Danu, r-nul Glodeni	Turul I – 2498 Turul II – 2493	1312 1241	52,52% 49,78%	Ursu Mihail (PDM) – 557 voturi Timinscaia Zinovia (PCRM) – 358 voturi Ivancenco Serghei (PLDM) – 125 voturi Ursul Mihail (CI) – 262 voturi	Ursu Mihail (PDM) – 649 voturi Timinscaia Zinovia (PCRM) – 584 voturi	Ursu Mihail (PDM)
3. S. Cîrpeşti, r-nul Cantemir	Turul I – 1544	996	64,51%	Bîzu Ion (PDM) – 601 voturi Dogaru Veaceslav (PLDM) – 380 voturi Butuc Sergiu (PCRM) – 12 voturi		Bîzu Ion (PDM)
4. S. Hristici, r-nul Soroca	Turul I – 994 Turul II – 1000	551 637	55,43% 63,70%	Cebotari Dumitru (PDM) – 254 voturi Moraru Mihai (PCRM) – 4 voturi Alexei Ivan (PL) – 94 voturi Raileanu Eugenia	Cebotari Dumitru (PDM) – 340 voturi Raileanu Eugenia (PLDM))	Cebotari Dumitru (PDM)

				(PLDM) – 189 voturi	– 288 voturi	
5. Com. Albina, r-nul Cimişlia	Turul I – 1725	776	44,99%	Mazur Iurie (PCRM) – 76 voturi Bîcos Nicolae (CI) – 681 voturi		Bîcos Nicolae (CI)
6. Com. Morenii Noi, r-nul Ungheni	Turul I – 838	492	58,71%	Suprovici Serghei (PDM) – 248 voturi Radeţchii Vladislav(PLDM) – 239 voturi		Suprovici Serghei (PDM)
Total	**Turul I – 8710 Turul II - 4607**	**4710 2471**	**54,08% 53,64%**			